

Kell ja tuled

Politsei hakkab sel nädalal tihedamalt jälgima, et jalgratastel oleks kogu nõutud turvavarustus. lk 9

Kodanikumaks kõigile interneti kasutajatele

Meediauurija Indrek Ibrus pakub, et kuna internetis tarbitakse peamiselt meediat ja kultuuri, võiks kvaliteetse loomingu rahastamiseks kehtestada solidaarse maksu, mille eest saaks vaba juurdepääsu suuremale osale Eesti kultuuriloomest. lk 4–5

Küsimärk Raadio 2 kohal

RAADIO 2

ERR-i nõukogus on tekkinud kahtlus, kas riigil on mõtet järjest kuulajaid kaotavat noorteraadiot üleval pida, ning välistatud pole Raadio 2 müük või sulgemine. lk 12

Eesti polegi allhankemaa

Praxise analüüsist selgub, et meie eksportijatest teeb üksnes allhanget kõigest üheksa protsenti. lk 11

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EUROT | VÄLISMAAL 2,10 EUROT | NR 158 | TEISIPÄEV, 10. JUULI 2012

ajaleht.epl.ee

Foto: Marko Jakobi

Uued nekrutid

Sel nädalal alustab ajateenistust enam kui 1600 noort meest. Aga mitte ainult meest – pildil on Võru Kuperjanovi pataljoni värsked ajateenijad Eleen Laasner ja Jane Reiljan. lk 6

Müüt murtud: Eesti bensiin veab auto kaugemale kui Soome oma

Astast aastasse räägivad autojuhid kütuse teemal juttu puhudes sellest, kuidas küll siin müüdiv mootoribensiin ja diislikütus on kui mitte just solk, siis märgatavalt kehvema kvaliteediga kui kas või Soomes. Eriti veendunud on selles kütuse teemaliste artiklite kommenteerijad internetis, keda koguneb ilma vaevata alati mitusada.

Teisalt on Eesti kütusemüüjad läbi aastate vastuseks kui rauda raiunud, et eestimaalased ei saa siinsetest tanklatest skandinaavlaste või teiste eurooplastega võrreldes kehvemat kütust.

Seega, kui sa just Tartus Annelinna garaažide vahele mõne vana Volkswagen Passati või Chevy Vani paagis teiselt poolt idapiiri siia toodud bensiini või diislikütust ei osta, peaks su auto mootor olema tanklaomanike sõnu uskudes sama hästi teenindatud kui mõne Tampere Tuomase või Jönköpingu Jonase oma.

Et selles emotsionaalses vastuolus pisutki selgust majja tuua, löid Eesti Päevaleht ja ajakiri TopGear Eesti käed ning katsetasid, kas auto sõidab kaugemale Eestist või Soomest ostetud bensiiniga ning mida näitab kütuse kvaliteedi kohta laborianalüüs. Tulemus on igatahes intrigeeriv! **Jan Jõgis-Laats**

Loe edasi lk 2–3

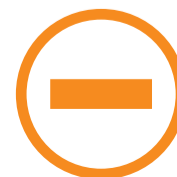
LAHKNEVAD ARVAMUSED

Ivar Kohv

Neste Eesti peadirektor

Kütus nii siin- kui ka sealpool lahte vastab samadele standarditele ja nõuetele.

Anonüümne

netikommentaator

Eestis tangitud kütus paraku kehvem kindlasti. Seda erinevust mitukümmend korda kogutud ja võrreldud Soomes, Rootsis ja Norras tangituna.

JUHTKIRI

Paremat tervist ajateenijatele

Noorde meeste ajateenistusse saatmise aeg on viimastel aastatel ikka pakkunud võimalust noorte tervisliku seisundi kallal keelt teritada. Nii ka sel nädalal, kui eri väeosades asuvad aega teenima järjekordsed 1600 noort – tervisekontroll näitas kaitseressursside ameti hinnangul, et ei ole nende tervis eelmiste aastakäikude omast tugevam, pigem on veidi viletsamaks jäänud. Luu- ja lihaskonna haigused, psüühika- ja käitumishäired. Maapoisid olvat pigem tervemad kui linnas elavad noormehed, aga linnalapsi on Eestis paraku rohkem kui maalapsi.

Ent viimasel ajal on kuulda olnud ka rõõmustavamaid teateid Eesti meeste tervise kohta. Näiteks Eesti Tervise Fondi eestvedajad väidavad, et viimastel aastatel on meeste terviseteadlikkus oluliselt kasvanud: on väga palju mehi, kes soovivad muuta oma eluviisi, loobuda suitsetamisest, alustada tervisespordiga ja muuta toitumist. Samuti julgevad mehed rohkem oma küsimustega pöörduda arsti poole.

Keskmise eluea näitajaid võib pidada seda juttu toetavaks faktiks – Eesti meeste keskmine oodatav eluiga on

Ravist

Spordiga alustamiseks sobib suvi hästi, eriti jahe – suuski või spordiklubi pole vaja.

naistest. Kõige aktiivsemad sportijad on selle uuringu järgi noored: kui 10–14-aastastest tegeleb spordiga 71% ja 15–24-aastastest 60%, siis 25–44-aastastest 45%, 45–64-aastastest neljandik ning üle 65-aastastest vaid kümnendik.

Ent ajakasutuse uuring lugespordiga – arvutiajastu vaevuste ühe parima raviga – tegelejate hulka ka need, kes teevad sporti üks-kaks korda nädalas. Üks-kaks korda nädalas on parem kui mitte midagi, ent iga treener ütleb, et regulaarseks sportimiseks seda nimetada ei saa.

Kes tahab olla heas vormis ja vananemisega kaasas käivate hädadega võimalikult hilja tutvust teha, peaks mõõdukalt treenima kolm-neli korda nädalas. Seda arvestades ei tasu imestada, miks hoolimata vastava vanusegrupi 60%-sest spordiga tegelemise määrast leiab kaitseväge noorte füüsilised võimed ja tervisliku seisundi ikkagi viletsad olevat.

Tavaliselt on aastavahetus see aeg, kus inimesed annavad endale algavaks aastaks lubadusi. Spordi puhul sobib selleks hästi ka suvi, eriti jahedapoolne nagu praegu – alustamiseks pole suuski või spordiklubi vaja. Minge parki või metsa jalutama, jooksuma või rattaga sõitma ja kellel on, haarake vahel lapsed ka arvuti tagant kaasa. ●

REPLIK

Muusika pole vaid peibutis

Raadio 2 olemasolu praegune põhjendus on pakkuda noortele intellektuaalset kuulamist. Seejuures tundub, et poliitilised otsustajad rahvusringhäälingus näevad jama muusikaprogrammi eelkõige peibutisena, mis peaks noored tõsiste jutusaadete juurde tooma, ja mitte omaette väärtusena. Kui aga vestelda sihtgrupiga vanuses 15–29 aastat, selgub, et vähemalt sama tähtsaks peetakse tavalult mitmekülgse muusikaprogrammi edastamist. Eks ole haridus seegi. Vanuselt napilt sihtrühma mahtuva kuulajana pean toetama arvamusi: keskealsed poliitikud, kes ise Raadio 2 niikuinii ei kuula, ei peaks noortele mõeldud programmi väärtust hinnates kiirustama. ● **Kaarel Kressa**

Lk 4 Indrek Ibrus pakub internetiajastusse sobiva lahenduse Eesti kultuuriloomel ja kvaliteetmeedia rahastamiseks

RASKE LIIKLUSÕNNETUS RAPLAMAAL NÕUDIS ELU

Eile õhtupoolikul kaldus Tallinna–Pärnu–Ikla maantee 68. kilomeetril sõiduauto Volvo vastasuunavõõndisse ja pörkas kokku veoautoga. Volvo juht, 1944. aastal sündinud mees hukkus

südamuskohal. Eile varahommikul juhtus õnnetus ka Keila-Joal, kus 20-aastase noormehe juhitud sõiduauto BMW (pildil) sõitis teelt välja ja kõik viis autos viibinut said vigastada. **Delfi**

REKORDILINE LISATASU

1 192 055 eurot mak-sab haigekassa juulis kvaliteeditasu kokku ligi 400 perearstile, kes on näidanud häid tulemusi inimeste tervise hoidmisel. **Delfi**

Eesti Päevalehe ja TopGear Eesti kütuseeksperiment andis oodatule risti vastupidise tulemuse

Eesti Päevaleht ja TopGear Eesti purustasid visalt leviva müüdi, et Soome kütus olewat parem.

Teaduslikkusele mittepretendeerivas katses sõitis „Eesti 95” märksa kaugemale kui „Soome 95”.

Katselabor tuvastas, et bensiinid vastavad normile, kuid Eesti oma põleb paremini ja on efektiivsem.

Jan Jõgis-Laats
jan@epL.ee

Ei lähe ilmselt mööda ühtegi kuud, kui mõnes veebiportalis või foorumis ei tekitaks elavat arutelu mõne autojuhi tõdemus, et Eestis müüdiv mootoribensiin või diislikütus on kehvem kui Põhjamaades.

Korduvad tähendused stiilis „Eestis tangitav kütus üldjuhul haiseb ja puudub selline autot edasiviiv jõud”, „Saksa bensiiniga sõitsin 100 km rohkem kui meie solgiga” ning „Norra mägedes isegi sõidab ühe liitriga umbes 10 protsenti kilomeetreid rohkem kui meil” hakkavad silma juba esimeste Google'i otsingumootori pakutavate artiklite kommentaarides.

Toetavaid peanoogutusi ei tule ses küsimuses mitte pelgalt foorumeid ja kommentaarume lugedes, vaid ka näiteks autoremonditöökojas oma neljarattalist sõpra oodates töömeeste või töökoja juhtidega juttu vestes.

Kohalikud kütusemüüjad aga kinnitavad kui ühest suust vastu: siinsetes tanklates müüdiva kütuse kvaliteet vastab igati nõuetele ja on turgu de teatud erinevusi arvestades (vt kütusemüüjate kommentaare loo kõrval) naabritega ka võrreldav.

Et seda väidetavat vastuolu lahendada, ühendas Eesti Päevaleht jõud tehnikaajakirjaga TopGear Eesti. Testisime Soome ja Eesti kütuseid. Mitte mingis tuuletunnelis või autotootjate imelisi kütusekulunäitajaid võimaldavates imelaborites. Päriselus, päris autodega ja päris juhtidega. Eesti teedel.

Leppisime TopGari peatoimetaja Urmas Ojaga kokku, et proovime kahe võimalikult identse auto peal nimlevinut ehk bensiini oktaanarvuga 95. („Müüdimurdjaid” mängisime tegelikult juba kuu aega tagasi, kuid ajakirja ilmumistsüklist johtuvalt ootasime tulemuste üllitamiseks tänaseni.)

Soomes märgatavalt kallim

Kütust hankisime Soome ja Eesti Neste automaatjaamades 20 liitrit. Raha kulus Soomes 33,78 eurot ja Eestis 27,18 eurot. Esimene mõte – parem olgu rahvallegendi levitajatel õigus ja Soome bensiin viigu meid 6,6 euro eest kaugemale! Autodeks oli kaks pea täiesti uut, ent siiski juba sissesõidetud Hondat. Civicid, mis olid aprillis Eestist Mandri-Euroopa põhjatippu Nordkappi ja tagasi sõitnud. Mõlema paak oli tilgatamiseks „imetud” ja kilometraaz ligi 13 000, läbisõidu vahe vaid üks kilomeeter.

Otsustasime Urmasega Tallinnas bensiinikanistrite-

ga mässates, et kohe kõike 20 liitrit korraga paaki ei pane. Mõlemasse masinasse sai 12 liitrit kütust, salongitemperatuur samale tasemele ja sõit võis alata.

Valisime sihiks Pärnu ja eeldatavat kütusekulu arvestades lootsime salamisi jõuda koguni Iklasse. Tegu oli tööpäeva ennelõunaga, mil isegi Via Baltical väga palju liiklust pole, nii et saime sujuvalt ees olevatest autodest ja aeg-ajalt fotograafi huvides ka teineteisest mööduda.

Esimene etapivõit Eestisse!

Et anda testile pisutki teaduslikku vunki, vahetas kaassõitja – fotograaf ja sõidust video kokku pannud Siim – aeg-ajalt ka autosid, et võimalikku kaaluhet ja sellest tulenevaid erinevusi tasandada.

Muidugi olime ka meie sõprade ja muidu tarkpeade jutu põhjal veendunud, et „Soome 95” sõidab Eesti omast kaugemale. Fotograaf Siim istus seetõttu pärast Pärnut Eesti kütust lonksavasse masinasse, et tabada juhi esmaseid emotsioone ning teha ülesvõtteid mööduvat ja lehvitatavast „soomlastest”. Kuid võta näpust!

Pisut pärast Kablit Maja-ka küla teeristis hakkas punane soomlane turtsuma, samas kui „Eesti 95” pardaelektroonika lubas veel julgelt – ehkki viimase piiri peal – jätkata. Ning jätkaski, kokku 7,5 kilomeetrit. Läti piirist jäi siiski 3,2 kilomeetrit puudu, kuid uhke tunne oli sees – Eesti võitis!

Viimast kaheksat liitrit tankides ja sedapuhku mitte pelgalt fotograafi ühest autost

teise kamandades, vaid ka ise autosid vahetades avastasime kahe silma vahele jäänud detaili – „soomlane” sõitis terve tee ülimalt säästlikkust lubavas ECO režiimis, kuid „eestlasel” oli see nupp sisse lülitamata jäänud.

Tagasisõidul sai aps parandatud ja see andis kohe ka tunda! Ökorežiimis sõitis „Eesti 95” samuti 7,5 kilomeetri võrra kaugemale, kuid sedapuhku kaheksa liitriga varasema 12-ga võrreldes. Kaardi peale kantuna: Soome bensiin jättis Hon-

da tee äärde 324,6 kilomeetrit pärast starti. Märjamaa tanklagi oli õnneks nägemisulatuses, kui poleks taibanud Pärnus kanistreid tagasisõiduks pisut täita. Eestlane aga vuras veel pisut edasi, Varbolani. Seljataha jäi 339,6 kilomeetrit.

HELSINGIS TULISTATI EESTI MEEST

Helsingi Vuosaari linnaosas Pomeranssiel tulistati eile öösel veidi enne kella üht liikuvast autost Eesti päritolu meest. Politsei teatel jäi ohver pärast tulistamist tänavale lamama ja

auto, millest tulistati, sõitis minema, vahendas Ilta-Sanomat. Paarikümneaastane ohver viidi haiglasse. Juhtumiga seoses oli Soome politsei eile vahistanud viis meest. **Delfi**

HAIGEKASSA KOLM VALIKUT

Avalikule konkursile haigekassa uue juhatuse esimehe leidmiseks laekus tähtjaks kolm soovivaldust. Ka senine juhatuse esimees Hannes Danilov (pildil) kandideerib uuesti. **Delfi**

VAIDLUS VENE KEELE ÜLE

Tallinn vaidlustab Tallinna halduskohtu 6. juuli otsuse, millega jäeti rahuldumata linna kaebus valitsuse korralduste peale mitte võimaldada mõnes gümnaasiumis õppida vene keeles. **Delfi**

MÄETIPPE VALLUTAMA

Tartu ülikooli 380. aastapäeva tähistamiseks ronib Eesti ekspeditsioon Tartu ülikooli ja Parroti mäetippu Kesk-Aasias Pamiiri mäestik – 30 aastat pärast esmavallutusi. **Delfi**

TopGear Eesti peatoimetaja Urmas Oja (vasakul) ja Eesti Päevalehe tegevtoimetaja Jan Jõgis-Laats eksperimendiks kütust välja mõtmas.

Foto: Siim Lövi

Ehk siis 33,78 euro eest müstitseeritud „soomlast“ sõidutas meid 324,6 kilomeetrit, mis teeb 9,61 kilomeetrit ühe euro eest. Kohalik „solk“ sõidutas 27,18 euro eest 15 kilomeetrit kaugemale ehk ühe euro eest saab läbida tervelt 12,5 kilomeetrit! Teises mõõtkavas arvutatuna: kui Soome kütusega sõitev auto läbib kilomeetri, siis meie kütusega läbiks sama kogusega 46 meetrit rohkem.

Müüt murdub üha uuesti

Taaskord murdus varasemal aastal auto- ja tehnikajakirjate poolt testitud müüt nagu müüdnaks meil siin solki.

Seda, et meie kütus on igati võrreldav Soome omaga, näitab ka TTÜ kütuste tehnoloogia teadus- ja katselaboratooriumi analüüs (vt kõrvallugu). Ja õigupoolest tuleb ju meie tanklakettide kütus nii Soome kui ka Skandinaavia rafineerimistehastest, mitte mingit salatoru pidi Venemaalt Letu Mažeikiasse, et sealt siis määratud tsisternides Eesti bensiinijaamadesse loksuda.

Kuid ilmselt on Higgi osakese otsimisega võrreldav küsimus see, miks on järjekindlalt pea iga Eesti autojuht veendunud selles, et Põhjamaades ja Lääne-Euroopas müüakse parema kvaliteediga kütust. Et aga eelnimetatu on kuuldavasti nüüdseks leitud, siis saame ehk ka tolles argisemas küsimuses peagi targemaks! ●

SERTIFITSEERITUD KATSE

Eesti Neste põleb ilmselt paremini

Eesti Päevalehe palvel analüüsis testis kasutatud kütuseid ning lisaks veel kahe siinse tankla mootoribensiini proove Kohtla-Järvel asuv TTÜ Virumaa kolledži kütuste tehnoloogia teadus- ja katselaboratoorium.

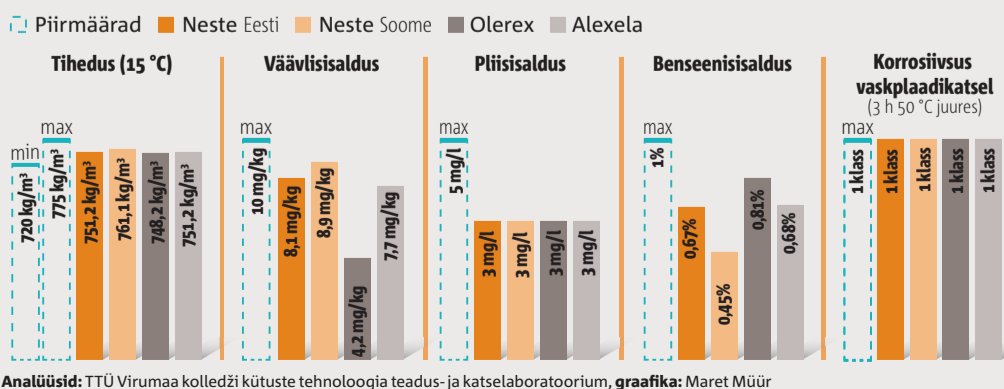
Laboratooriumi juhataja Rein Muoni eestvedamisel korraldatud sertifitseeritud katsetulemused kinnitavad ühte iseenesestmõistetavat eeldust – kõik proovid vastavad Euroopa Liidus kehtestatud nõuetele. Kuid on ka mõned väikesed erinevused.

Nii näiteks sisaldub ülimalt mürgist, ent põlemist soodustavat benseeni Soome Neste proovis 0,45 protsenti, samas Eesti omas oli seda 0,67 protsenti. Piirnorm on üks protsent. Katselaboratooriumi juht Rein Muoni märkiski, et kui benseeni sisaldus on kütuses väiksem, siis põleb ta kehvemini, suurema kontsentratsiooni korral seega paremini.

Teine erinevus Soome ja Eesti kütuse vahel oli 15-kraadise temperatuuri juures mõõdetud tiheus ja siin olid kõik Eesti proovid Soome omast madalamad. Ka selle puhul nendib Muoni, et tihedam kütus on ühtlasi raskem. Samas aitab põlemisele kaasa rohkem kerget osakesi.

„Kui bensiin paremini põleb, kulub ka vähem kütust ja see annab autole omakorda rohkem võimsust,“ võttis Rein Muoni viimati keskkoolis keemiat õppinud inimeste jaoks kütuste vahe olemuse lihtsate sõnadega kokku.

Eesti ja Soome bensiini analüüsi tulemused

KOMMENTAARID

Kogu Neste kütus tuleb Soomest

Ivar Kohv

Neste Eesti AS

Kõik Neste tanklates müüdavad mootorikütused tarnitakse siia Soomest, Porvoos asuvast Neste rafineerimistehasest. Sama kehtib ka Soome Nestede kohta. Kütus nii siin kui sealpool lahte vastab samadele standarditele ja kvaliteedinõuetele.

Teie poolt kirjeldatud eksperimenti on ka varem korduvalt erinevate väljaannete ja ekspertide poolt tehtud. Nii Tehnikamaailma kui Autolehe testides jõuti tulemustele, et Eestist ja Soomest ostetud kütusega läbiti sama palju kilomeetreid.

Müüdav kütus erineb riigiti

Jaanus Pauts

Statoil Fuel ja Retail Eesti AS

Antud eksperimendi puhul on oluline märkida, et Eestis, Soomes ja Rootsis vastavad kõik mootorikütused küll Euroopa Liidus kehtestatud kvaliteedinõuetele (EN228 ja EN590), kuid riigisiselt on näiteks nii Soomes kui ka Rootsis mootorikütustele esitatud täiendavaid nõudeid, mis teeb võrdluse mootorikütuse enda keemilistelt omadustelt ebatäpseks.

Ühe näitena võib siinkohal tuua biokomponenti sisaldava mootoribensiini. Soomes peab mootoribensiin 95 sisaldama 10% bioetanooli, Rootsis vähemalt 5%. Eestis ei ole biokütuste lisamise nõuet kehtestatud.

Statoil Fuel & Retail Eesti AS mootorikütuseid tarnitakse Statoil ASA rafineerimistehasest Mongs-tadis ja PKN Orleni rafineerimistehasest. Kõik mootorikütused läbivad range kvaliteedikontrolli ja need vastavad täielikult või ületavad Eestis kehtestatud mootorikütustele esitatavaid nõudeid.

Alexela bensiin tuleb Soomest

Olavi Maaring

AS Alexela Oil

Alexela Oili poolt müüdavad kütused – kõik bensiinid ning ka diislikütus – on pärit Soome Porvoos rafineerimistehasest.

Vaata videot digilehest

●●● ajaleht.epi.ee

Nutitelefoni omanikud, vaadake videot

DNSChangeri ohvrid jäid internetita

Küberkuritegevus

Eesti küberkurjategija Vladimir Tšaštšini programmi DNSChanger tõttu võis eile jääda „pimedusse“ ehk internetiühendusest üle mitmesaja tuhande arvuti üle kogu maailma. Eilse seisuga oli pahavara nakatunud arvuteid nt USA-s ligi 50 000, Itaalias 22 000 ja Indias 20 000. Eestis oli nakatunud arvutite hulk eile ligi 200.

Tšaštšini, kelle juhitud Rove Digital OÜ troonis mõni aeg tagasi Äripäeva kõige kiiremini kasvavate IT-firmade edetabelis, arreteeriti mullu novembris FBI ja Eesti politsei ühisoperatsiooni käigus. Ühtlasi peatati DNSChangeri tegevus, mis nakatunud arvutite internetiühendust kontrollis.

Nimelt suunas pahavara kogu pahaaimamatute kasutajate internetiliikluse läbi oma nimeserverite, mis andis kurjategijatele võimalusele näidata suvalistel internetilehtedel oma reklaame või juhtida kasutajad märkamatu Rove Digitaliga seotud teenuseid kasutama. Maailmas ligi pool miljonit arvutit nakatunud pahavara lõi loojatele sisse väidetavalt 14 miljonit dollarit.

Serverid lülitati välja

Kui politseioperatsiooni käigus DNSChangeri tegevus peatati, oleks kõik nakatunud arvutid jäänud internetiühendusest, kuna nende võrguliiklus oli suunatud Rove Digitali serveritesse. Selle vältimiseks seadis FBI kohtu loal üles samade aadressidega ajutised nimeserverid, mis enam reklaame ei kuvanud. Nii pääsesid nakatunud arvutid endiselt interneti, mis andis võimaluse leida näiteks juhised pahavara eemaldamiseks. Kohtu loal võis FBI ajutisi serverid töös hoida kuni 9. juulini ja eile öösel lülitati need välja.

DNSChangeri nimeserveritest tekkinud probleemide lahendamiseks loodud töögrupp DCWG andmetel oli nakatunud arvuteid maailmas eile veel üle 237 000. Kõik arvutid ei pruukinud eile siiski ühendusest jääda. Arvutiturbeeksperdi Mikko Hyppöneni sõnul tagavad mitmed suured internetiteenuse pakkujad nakatunud arvutite veel oma nimeserverite vahendusel ühenduse.

DCWG kodulehel www.dcwg.org saab kontrollida oma arvuti nakatumist DNSChangeriga ja leida juhised pahavara eemaldamiseks. Nakatunute kohta ootab uurimise vahend teateid ka FBI oma kodulehe kaudu. ● Hans Lõugas

IDA-EUROOPA PARTEID

Ärge arvake, et Kesk- ja Ida-Euroopa sotsiaaldemokraatlikud või konservatiivsed parteid ongi seda, sest nad kannavad säärast nime. Kaksikümne aastat pärast kommunismi langemist on võimu haaramine seal tähtsam kui ideoloogiline orientatsioon. Hea näide on Rumeenia.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG

SOOMEST

Soome ühiskond on tegelikkuses ääretult julm ja süd ametu. Kui peaksid kalduma ühiskonna täpselt määratud teelt kõrvale, siis on tagasitee väga keeruline. Sind peetakse elus, kuid vaimne tugi täiesti puudub. JUHANI TAMMINEN DELFI

ELEKTRITURU avamise järel pole põlevkivi soodushinnaks alust

Põlevkivienergeetika toetamine on raha mahaviskamine

Anto Raukas

Eesti omanike keskkliidu volikogu esimees

Aastakümneid on Eesti elektrivarustuse aluseks olnud põlevkivienergia, kuid elektrituru avanedes pole põlevkivil põhinev energeetika enam jätkusuutlik. Me elasime pikka aega nõukogudeaegses rasvas, sest tollal rajatud Balti ja Eesti soojusjaamad andsid odavat elektrit ilma oluliste investeeringuteta.

Kui soovime odavamalt elektrit, siis peame võimalikult kiiresti mitmekesistama oma energiaportfelli, nii nagu Rootsis ja Soomes. Põlevkivil on endiselt oma koht, kuid me ei tohi seda teha maksumaksja tasku arvel.

Talvel majandusminister Juhani Partsi elektrituruseaduse kooskõlastamise asjus saadetud kirjas märkis keskonnaminister Keit Pentus, et Eesti maksumaksjad kan-

navad endale teadvustamata peale igakuiste elektriarvete tasumise enam kui miljardi euro ulatuses põlevkivielektri täiendava toetamise koormust. Maksab ju uute põlevkivikatelde ehitamiseks kuluva summa, ligikaudu miljard eurot kinni maksumaksja. Lisaks kulutame riigieelarvest kümneid miljoneid eurosid tuhamägede põhjaveele ohutuks tegemiseks ja õhu puhastamiseks.

Peale selle müüakse põlevkivi elektrijaamadele põhjendamatu madala hinnaga. Seda on saanud teha seetõttu, et põlevkivil kui kohalikul kütusel puudub maailmaturu hind. Kuid vedelkütuse toorainena on põlevkivi võrreldav kivisõega, millest analoogiliselt põlevkiviga võib

Puidu põletamine Narva elektri jaamades saastetasu vältimiseks on rahvale kahjulik.

toota vedelkütuseid. Põlevkivi keskmine kütteväärtus lõpp-tarbimiskohas on 10 MJ/kg, kivisõel 25 MJ/kg. Kivisõe maailmaturu hind 2010. aasta novembris oli 94,5 EUR/t, seega võiks eelnimetatud hinda silmas pidades põlevkivi teoreetiline turuhind olla 37,8 EUR/t. Elektri jaamadele

ja õlitehastele müüdava põlevkivi hind on aga ainult suuruse järgus 11–13 EUR/t.

Ainus õigustus turuhinnast madalama hinnaga põlevkivi müügile oli Eesti elanikele turuhinnast odavama energia tarnimine, kuid 1. jaanuarist 2013 pole elektri hinda enam võimalik administratiivselt määrata. Selle tõttu puudub mõistlik põhjendus, miks tuleks Eesti rahvuslikku rikkust põlevkivi kellelegi soodustingimustel müüa. Ainuke põhjendus on kurb fakt, et kui põlevkivielektri ressursitasu tõsta, siis kukub kogu põlevkivienergeetika kohe kokku ja uutele elektri jaamadele kulutatav raha on mahavisatud!

Puidu põletamine Narva elektri jaamades, mida tehakse kõrgete saastetasude vältimiseks, on Eesti rahvale selgelt kahjulik. Peab ju niigi rahapuuduses vaevlev maksumaksja peale ebamõistliku puidu põletamise ja sealt saadava energia kinni maksma ka taastuvenergia tasu, mis normaalsuse raamidesse kuidagi ära ei mahu. Puidu põletamine elektrijaamades on kõigiti õigustatud (näiteks Vao jaamas kasutatakse kogu jääksõuju Tallinna kaugkütteks), aga Narva jaamades saadavast energiast kaks kolmandikku läheb Narva jõe vee ja Kirde-Eesti õhu soojendamiseks. ●

INTERNETIAJASTUSSE sobiv lahendus kultuuriloomel ja kvaliteetmeedia

Rohkem kultuuri ja kodanikumaksu al

Indrek Ibrus

Eesti humanitaarinstituudi teadur

Suve hakul saime teada, et koalitsioon murdus. Katkes era-telekanalite surve all ja laseb neil nüüd ka kaabelvioperaatoreilt oma programmide edastamise eest tasu küsida. Nõnda saavad erakanalid õhuetri riigilt tasuta kätte ja kaabelvi eest turult ka veel korraliku lisakopika. Tõsi, interneti poolt „valikuvabastatud” tarbijad on otse-ette selga pööramas üle maailma ja see sööb era-telekanalite kasumeid. Olukord on viimasena nimetatutele seega ositi keeruline. Samal ajal on tegu siiski nimetatud eraettevõtjate arusaamatult riikliku poputamise. Muud moodi ei oskagi seda seletada, et kuna rahvas vajab passiivseks eksistentsiks leiba ja tsirkust ning leiba pole võimalik alati pakkuda, siis lastakse neile vähemalt tsirkust, kõigest torudest ja lainepikkustelt.

Tulu telekommunikatsioonivõtetel

Küsimus, mille üle ma siinkohal arutleda tahan, on aga see, miks vaid eraõiguslikele telekanalitele peaks jääma õigus telekommunikatsioonivõtetelt kopikat nõutada. Eestis on ju teisigi meediaorganisatsioone, ennekõike avalik-õiguslik ERR, mis praegu on erameediast populaarsem, millel on oluliselt rohkem omatoodangut, mis levitab seda rohkematel platvormidel ja mille tegevus lisab telekomide teenustele üksjagu väärtust.

Tõsiasi ju on, et internetis tarbivad inimesed ennekõike meediat ja muud kultuurilist sisu: loetakse ajalehti, vaadatakse telekanaleid, filme või muud videosisu. Eesti populaarseimate veebisaitide tipus on ennekõike meediaväljaanded ja prognooside kohaselt

moodustab tänavu videosisu poole kogu internetiliikluse mahust.

Seega on ennekõike meedia ja audiovisuaalkultuur põhjuseks, miks võrguühendusteenuseid tarbitakse. Ja tarbitakse usinalt, sest näiteks Eestis oli möödunud aastal Elioni kulumieelne kasum 59 miljonit eurot (see moodustas käibest 28%). Ent kultuuritegijate või ajakirjanikeni need miljonid ei jõua.

Uus rahastamismudel

Kuid võtkem samm tagasi. Avalik-õigusliku meedia tegijate leivakottide täitmise seni parimaks viisiks on Euroopas olnud meediatarbija litsentsitasu. Kui analoogmeedia ajastul koguti litsentsitasu kodus asunud teleri alusel, siis nüüd – ajal, mil telepilti saab edukalt vaadata ka näiteks nutitelefonidest – kujuneb litsentsitasust üldine ja solidaarne nn kodanikumaks, mille tagatakse hea ajakirjanduse ja kultuuri jõudmine avalikku ruumi, kõigile ja kõikjal tasuta kättesaadavana. Tõsi, litsentsitasusid kasutavates riikides on see raha pea eranditult suunatud vaid avalik-õiguslike meediainstituutide tegevustoetusteks. Küsimus, mis meil siin Eestis esile tõuseb: kas poleks võimalik leida uut mudelit, kuidas kogu kultuuriloomet ja kvaliteetmeediat asjakohaselt toetada?

Tuletagem meelde, et ajal, kui interneti kasutuspraktikad, s.t mitmesugused jagamismustrid õnestavad senise autoriõiguse põhialuseid, on Eesti vastavatel foorumitel loovtöötajate sissetulekumure lahendusena nähtud kaht alternatiivi: autoriõiguse tugevdamine või üsna riigikommunistlikult kõlava riigipalga maksimine valitud kunstimeistritele. Olgu märkusena öeldud, et viimast laadi mõtted ehk sisuliselt formaliseeritud eliitkultuuri kilbile tõstmise osalusloome ajastul on usumatult ajastuvälised ideed.

Ent sisult möödunud aegade lahenduste kõrval kerib esile ka uusi. Näiteks too Karl-Martin Sinijärve „Eesti kultuuri Spotify” ehk umbes 20-eurose aastamaksu eest ligipääsetav internetikeskkond, kus kogu Eesti kultuur

Prognooside kohaselt moodustab tänavu videosisu poole Eesti internetiliikluse mahust.

Foto Tanel Meos

Kolm mõtet

Meedia ja audiovisuaalkultuur on põhjuseks, miks võrguühendusteenuseid tarbitakse.

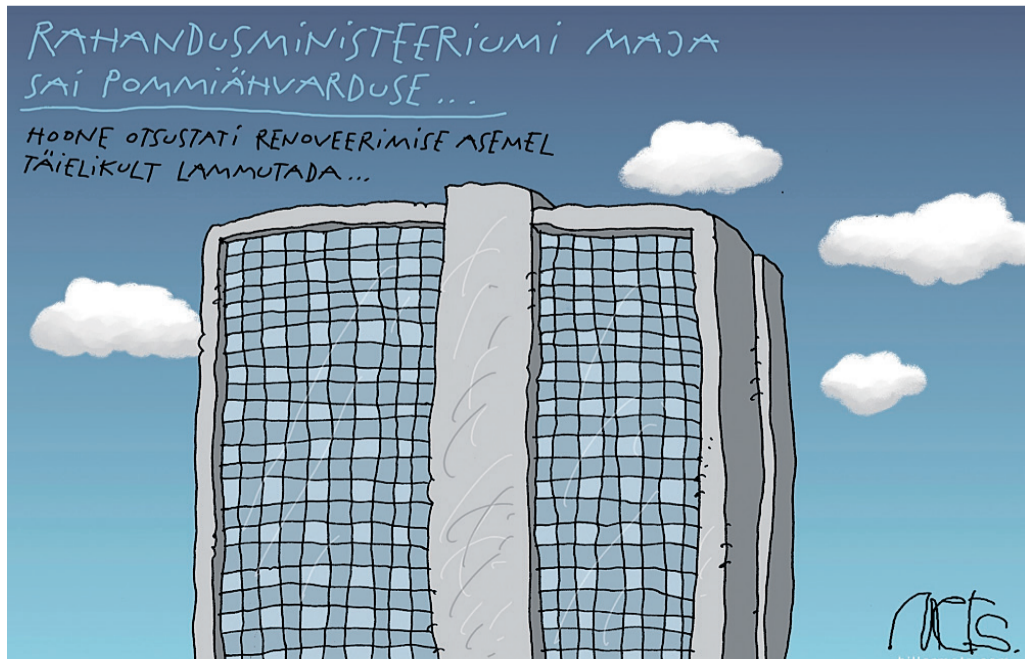
Litsentsitasust on kujunenud maks, millega tagatakse kultuuri jõudmine avalikku ruumi.

Kodanikumaksu eest saaks elanikkond vaba juurdepääsu suuremale osale kultuuriloomest.

ja kunstiloomel on vabalt kättesaadav. Ja mis tema rehkenduse kohaselt, kui suurem osa kodanikke kaasa lööks, elataks kõik vähegi väärt Eesti kunstimeistrid ära (vt Õpetajate Leht, 25.05).

On teada, et Eestis valmistatakse ette suuremat kirjandusvaramu digitaliseerimise ja „pilve viimise” projekti ja et filmivaldkonnas liiguvad samasugused mõtted. Need andmebaasid võiksid luua uuele keskonnale aluse. Siit võiksimme aga edasi mõelda, et avalik-õiguslik meediatenus võiks

HILLAR METSA METSIK MAAILM

VANA MÖTTETERA

Tihti näib mulle, et minu lõbu oleks minna aina edasi, teadmata, kuhu, ja näha alati uusi maid. Ma pole vist kunagi päriselt kuskil ja alati usun ma, et oleksin meelsamini mujal kui seal, kus olen.

PRANTSUSE LUULETAJA CHARLES BAUDELAIRE, 1869

NOORTE TÖÖPUUDUS

65,8% oli noorte tööpuudus mullu Hispaania osaks olevas Ceutas. Väikseima noorte tööpuudusega EL-i piirkond oli Tübingen Saksamaal (4,3%).

NATSIONALISMIST

Natsionalism ei vii sõjani. Sõjani viivad katsed ehitada Euroopa impeeriumi. Soov panna rahvaste tahe hullusärki viib sõjani. Nii fašismi kui ka natsismi eesmärk oli Euroopa impeeriumi loomine.

AJALOOLANE THIERRY BAUDET (NRC HANDELSBLAD)

rahastamiseks – paras asi Eesti riigi saja aasta juubeliks ära teha.

Ma parem meedia bil

nn meedia- ja kultuurikonvergenti või ristmeedia ajastul olla hoopis laiemalt mõtestatud kui lihtsalt tele- ja raadiosisu teenused.

Kõik avalikke vahendeid kasutavad sisutootjad võiksid potentsiaalselt uuest rahastusmudelist tuge saada, kuid samuti peaks olema läbi mõeldud nende autonoomsus ennekõike oma internetiväljundite kujundamisel. Milleks meile näiteks eraldiseisvad audiovisuaalkultuuri eest hoolitsev ERR ja tekstikultuuri eest hoolitsetav Sihtasutus Kultuuri- leht, kui internetiajastul on need kultuurivaldkonnad üha enam põimunud ja vajaksid üksteise toetust? Õpetajate Lehe ja ERR-i arvamusportaali ühine tegevus võiks lähiaastatel jõuda hoopis kaugemale. Kuid sedalaadi virtuaalsesse ühistegevusse võiksid ideaalis panustada veel paljud avalik-õiguslikud ja riigiinstitutsioonid.

Kultuurile minev maks

Lühidalt kokku võttes: me võiksim hakata ette kujutama ka Eestis otse kultuurile

minevat kodanikumaksu või ehk vähemalt vabatahtlikku tellimisvõimalust, mille kaudu saab kodanik juurdepääsu kogu avalikule kultuurile – eeskujuks osaliselt BBC uus projekt „Digital Public Space” („Digitaalne avalik ruum”). Selle eesmärk on tekitada internetikeskkond, kus on juurdepääsetav ja semantiliselt seostatud kogu Briti avalikus omandis olev kultuurivaramu, mida saavad täiendada kõik asjast huvitatud institutsioonid ja kodanikud.

Aga jõudkem tagasi loo alguse manu: selline süsteem võiks vähemalt osaliselt saada toetust ka telekomide käbedast käibest, mida selle süsteemi käivitamine omakorda kahtlemata toetaks.

Näited mujalt maailmast on olemas. Prantsusmaal ja Hispaanias jõuab juba paar aastat 0,9% võrguühendust pakkuvate ettevõtete käibest avalik-õiguslike meediainstitutsioonide eelarvesse. Selliselt talitab ka Ungari.

Tõsi, need maksud on Euroopa Komisjon kohtusse kaevanud, kuna väidetavalt ei vasta need ühisturu reeglitele (telekomidele lubatavad maksud on rangelt reguleeritud). Paras asi Eesti riigi saja aasta juubeliks ära teha. ●

de käiku silmas pidama, kuid meie mudelil võib olla paremaidki argumente kui Prantsusmaal või Hispaanial.

Ja ega riiklik maks käibele pole ka ainuke võimalus – võrguoperaatoritega võiks olla võimalik ka vastastikuliselt kasulik koostöö.

Autoriõigus ja juurdepääs

Kokkuvõttes oleks sellisel koondaval netikeskkonnal ja rahastussüsteemil potentsiaali lahendada vähemalt meie väikeses ühiskonnas osaliselt ka konflikt autoriõiguse ja kultuurile vaba juurdepääsu vahel. Elanikkond annab kas otse (litsentsitasu või vabatahtlik liikmemaks) või kaudselt (ostes internetipakkujalt teenust) kindla summa kohalikele kunstimeistritele ning saab selle kaudu vaba juurdepääsu suuremale osale Eesti kultuuriloomest – e-raamatud, filmi- ja muusikavaramud, tele- ja raadioarhiiv jne.

Vastavalt oma teoste populaarsusele ses keskkonnas saaksid me loojad ka proportsionaalselt kas vähem või rohkem hüvitatud. Selline süsteem ei välistaks kultuuriministeeriumi eelarverealet või kulka vahenditest otsetoetusi neile, keda võimukandjad või kolleegid väärastada ja kelle tegevust toetada tahavad. Kuid see lahendaks siiski mitmeid ainelisi probleeme, mis on kunstimeistritele võrguajastul tekkinud. Kuna sellest süsteemist peaks minema üksjagu ka institutsionaalsetele tegutsejatele, aitaks see luua näiteks ERR-i mõningast sõltumatust riigikogu otsustajate suvast.

Ülaltoodud ettepanek ei ole kaugelki lõplik ja lahendusviise on mitmesuguseid. Kuid võrgutehnoloogiate ja meediasüsteemide evolutsioon on jõudmas sinna, et Eesti kui paindlik Euroopa väikeriik võiks võtta endale taas kord võimaluse tõestada, et oleme ka kultuuri korraldamise vallas innovatsioonialtid ja suudame jõuda originaalsete ja ajakohaste lahendusteni. Paras asi Eesti riigi saja aasta juubeliks ära teha. ●

EGIPTUS: demokraatlikult valitud presidendi seis pole kindel

Egiptus hoiab hinge kinni

Omar Ashour

Kesk-Aasia õpingute direktor Exeteri ülikoolis.

Te olete võim, mis on üle kõikidest teistest võimudest. Te olete kaitsjad ja igauks, kes mujalt kaitset otsib, on hull... ja sõjavägi ja politsei kuulevad mind,” pöördus Tahriri väljakul valitud Egiptuse president Mohammed Mursi tuhandete inimeste poole. Viha reedeks kutsuma hakatud ülestõusu (28. jaanuaril 2011) järel vangistatud Mursi andis presidendivande taas Tahriri väljakul, seekord „võimu ülekandmise reedel” (29. juunil 2012), ent seda poleks peaaegu juhtunudki.

Veel 19. juunil olin koos mitme endise Egiptuse parlamendiliikmaga Tahriri väljakul. Järsku helises ühe minu kaaslastele telefon ning talle öeldi, et üks Muslimi Vennaskonna kõrgematest liidritest kavatseb avalikult teatada, et rühmitust šantažeeritakse: kui nad ei nõustu relvajõudude ülemnõukogu (SCAF) poolt antud konstitutsioonilise dekreediga lisa vastu võtma, mis sisuliselt kahandaks uue presidendi võimu nullini, ei ole presidendivalimiste tulemus Muslimi Vennaskonna kasuks. Tund hiljem polnud sellekohast teadet veel tulnud. „Läbirääkimised olid kokkukukkumise äärel, ent nendega alustati uuesti,” ütles endine parlamendiliige, „hoia hinge kinni.”

Vennaskonna ja Mursi võit Egiptuse esimestel vabadel presidendivalimistel on ajalooline samm demokraatia poole viival künklikul teel. Mursi oponentid, president Hosni Mubarak endisel peaministril Ahmed Shafiqil ei olnud vaatamata tohutule riigipoolsele propagandale ja mitmete magnaatide toetusele mingisugust võimalust ausalt võita. „Meie mälu ei ole nii lühike,” vastas üks taksojuht, kui küsisin, kas ta kaaluks Shafiqi poolt hääletamist.

Egiptuse revolutsionäärid on alates 2011. jaanuarist Mubarakki režiimi ja selle jäänukite üle juba kolm korda võidu saavutanud: esmalt Mubarakki minemakihutamise, siis tänavuste parlamendivalimistega ning nüüd Mursi võiduga. Sellest hoolimata on sõjaväerežiimi tõenäosus küllaltki suur. Mitu presidendivalimiste eel relvastatud ülemjõudude langetatud otsust näitasid selgelt, et sõjaväel pole võimu loovutamiseks vähimatki huvi.

Pingeline võimuvõitlus

Mursit ootab pingeline võimuvõitlus Mubarakki *status quo* tulemite vahel – nendeks on kindralid, ärimagnaadid, Rahvusliku Demokraatliku Partei ülemused, kõrgemad kohtunikud ja riigiametnikud ning meedia. Unustada ei saa ka reformimeelseid jõudusid, keda esindab Muslimi Vennaskond.

Muslimi Vennaskond läheneb kriisile pigem sammsammuliselt ja riske vältides.

Pole kahtlustki, et hunta ei plaani lähiajal oma ääretut majanduslikku impeeriumit hüljjata (kuhu kuuluvad maksuvabad toetused, maa omamise ja konfiskeerimise õigused, tollimaksumuud ja vahetuskursside soodustused ning kõikisugused muud eelised). Samuti pole sõjaväelisel võimul kavatsust loovutada vetoõigust küsimustes, mis puudutavad sõjapidamist ning rahvuslikku ja välisjulgeolekut, eriti Iisraeli ja Iraani puhul.

Revolutsioonilises vastasseisus võib seesuguse taktika hoidmine raskeks muutuda.

Kompromissi ja selle tingimusi sätestavate jõudude puudumisel võib riigisisene polariseerumine viia negatiivsete tagajärgedeni. Näiteid võib tuua 1982. aasta Hispaaniast, 1980. aasta Türgist ja eelkõige 1992 Alžeerias, kus sõjavägi tühistas muslimite võidu presidendivalimistel ning see viis pikaajalise ja verise kodusõjani.

Kuigi Egiptuse kindralite olukord ei ole võrreldav Alžeeria ametivendade omaga 1991. aasta detsembris, on neil siiski piisavalt võimu oma viha ja üleolekut näidata. Olenevalt relvajõudude ja Mursi vaheliste läbirääkimiste tulemusest, Tahriri väljakul ja mujal protestivate inimeste arvust ja rahvusvahelise surve tugevusest ei saa hukutavat vastasseisu välistada.

Kolm tulevikustsenaariumi

Kõige tõenäolisemalt avaldub Egiptuses aga 1980. aasta Türgiga sarnane stsenaarium: mittedemokraatlik sõjaväeline võim, ent tõsise veresaunata. Sel juhul saadetakse praegune põhiseaduslik assamblee laiali, relvajõudude ülemkogu moodustaks uue, endale meelepärasema, kes moodustaks põhiseaduse lähtuvalt sõjaväe huvidest. Teisisõnu jääks Egiptuse poliitikas valitsema relvajõudude ülemkogu, mitte vast valitud president.

Parim võimalik ja optimistlikem tulemus oleks midagi 1982. aasta Hispaania sarnast. Pärast Hispaania Sotsialistliku Töölispartei võitu parlamendivalimistel moodustasid nad samal aastal valitsuse, sõjavägi võttis omaks demokraatlikud reeglid ning suudeti ära hoida sõjaväe riigipööre, mis üritas vasakpoolsete eeliseid blokeerida.

Muslimi Vennaskond läheneb kriisile sammsammuliselt ja riske vältides. Revolutsioonilises vastasseisus võib aga seesuguse taktika hoidmine raskeks muutuda. Et demokraatiseerumine jätkuks edukalt, peaks Mursi suutma teda võimule toonud muslimitest ja mittemuslimitest koosnevat laia koalitsiooni koos hoida ja selle mobiliseerimisvõimu säilitada nii Tahriri väljakul kui ka mujal.

Õnnestunud üleminekud sõjaväelisel valitsusel tsiviilvõimule Türgis, Hispaanias ja mujal saavutati osaliselt tänu Ameerika ja Euroopa toetusele. Sellest veelgi enam vajab Mursi oma võimu õigustamiseks edu riigisisestel rinnetel majanduses ja julgeolekus. ●

Copyright: Project Syndicate, 2012

Ajateenijate tervisekontroll kogub tohutult kasutamata uurimismaterjali

Kaitsejõud

Jutte Eesti meeste kehvast tervisest kinnitavad ainuüksi ajateenijate tervisekontrolli andmed.

Lauri Tankler

lauri.tankler@epl.ee

Kui sel nädalal asuvad taas umbes 1600 noort Eesti meest (ja paar naist) eri väeosades aega teenima, jäävad nende terviseandmed – nii digitaalsed kui ka paberil – kaitseressursside ameti (KRA) arhiividesse tolmuma koos ülejäänud kümnete tuhandete meeste terviseluudega. Andmeid võib veel vaja minna reservkogunemistel, kuid sisuliselt saaks KRA andmekoguga kaardistada Eesti meeste tervise olukorra üldiselt.

Läbilõige ühiskonnast

Praegu on situatsioon selline, et kui kutsealuse tervise kontrollijad panevad kaitseväljale diagnoosi, siis kantakse see ka riiklikusse registrisse. Ent diagnooside aluseks olevad analüüside tulemused on enamasti paberikandjal ikkagi ka KRA arhiivis. „See on läbilõige ühiskonnast,” selgitab kaitseressursside ameti direktor Kairi Rikko, siiani küll vaid meeste seas. Mõneti on Rikko sõnul KRA-l parem ülevaade mõne mehe tervisest kui näiteks perearstil, sest perearste ju vahetatakse, aga ka reservkogunemiste ajal võib KRA-le laekuda mehe terviseandmeid juurde. „Nende kaartide vahel on kindlasti midagi huvitavat,” ütles Rikko.

Küll aga ei saa näiteks mõni meditsiinitudeng lihtsalt minna KRA arhiividesse sobrama, et teadustööd teha, sest tege mist on isikustatud andmetega, mis tähendab delikaatseid isikuandmeid ja seetõttu andmekaitseküsimusi. „Meie täidame oma ülesandeid haldusala jaoks ja anname infot ministri le, mis on igal aastal need põhilised haiguste rühmad,” rääkis Rikko. „Kui mingid riiklikud institutsioonid tahaksid neid andmeid vaadata, siis tuleks teemat eraldi arutada.”

Ajateenijate kohta kogutud üüratu hulk terviseandmeid võimaldaks kaardistada Eesti meeste tervise olukorra, paraku ligipääs andmetele puudub.

Foto: Andres Putting

Seega saabki KRA esile tuua ainult neidsamu trende, mida me oleme pidevalt kaitseväljale kuulnud: luu- ja lihaskonnahaigusi on palju, psüühikahäireid samuti. Kuid kus piirkondades on neid rohkem või milliste eripäradega, see pole enam ameti ülesanne.

Ripakil andmed

Kui küsida nende andmete kasutamise kohta tervise arengu instituudist (TAI), siis vastus on üpris lihtne. „Me kasutaksime neid andmeid kindlasti, kui neid oleks võimalik

sustas, et ta oleks „väga ettevaatlik”, kui jutt läheb isikuandmete peale. „Kuna ka meie kogume ise erinevaid isikuandmeid, siis on ka meil aegajalt väga keeruline tööd teha andmekaitseküsimuste tõttu,” nentis ta.

TAI vastutabki riikliku tervise statistika eest ja seetõttu on Noormetsa sõnul igasugused laiemad terviseandmed igati teretulnud. „Kui mingid andmed on ripakil, siis tuleks neid kasutada,” on tema põhimõtteline vastus. „Me töötame välja igasuguseid kampaaniaid ja programme ning kasutame kõiki saadaolevaid andmeid,” rääkis ta. „Mida rohkem need programmid põhinevad reaalsel andmetel, seda paremad need on. Seetõttu on väga oluline andmete vahetus ja kättesaadavus.”

Noormetsa sõnul on andmete vahetus ja kättesaadavus äärmiselt oluline.

saada,” ütles TAI kommunikatsiooniosakonna juhataja Helen Noormets, kes aga täp-

JURDEPÄÄS

Miks ei saa e-terviseloo andmeid kasutada?

Juba aastaid on kaitseministeerium ja sotsiaalministeerium olnud omavahel dialoogis küsimusega, kas ajateenijate tervisekontrolli tegevad arstid saaksid juurdepääsu meeste e-tervise andmetele.

Praegu võtavad noormehed oma terviseandmete koopiad kaasa perearsti juurest ja nad saadetakse vajaduse korral lisauuringuid tegema. Lisauuringute põhjal teeb arstide komisjon otsuse.

Kui komisjon otsustab, et noormees ei ole ajateenistusse püsivalt või ajutiselt kõlblik psüühikahäirete tõttu, ei hakka see otsus mõjutama näiteks

tulevikus relva- või autojuhtimise saamist. Kui selle diagnoosi paneb aga arst, kelle juurde on noormees saadetud lisauuringutele, läheb see riiklikusse registrisse kirja.

Sotsiaalministeeriumi hinnangul peaks kaitseministeerium tulevikus määratlema, millistele terviseandmetele on e-terviseloo juurdepääsu vaja, sest kõigele ligipääsu ei ole võimalik isikuandmete kaitse tõttu lubada.

Kaitseministeerium on sellega nõus, kuid ka uhiuue kaitseväljateenistuse seaduse väljatöötamisel ei jõutud lõpliku lahenduseni.

TERVISENÄITAJAD

Meeste näitajad pole muutunud

Kaitseressursside ameti direktori Kairi Rikko sõnul pole meeste tervis nende aastate jooksul, mil KRA on tervisekontrolli teinud, drastiliselt muutunud. „Aga pigem läheb tervis paremaks,” ütles ta. „Nende osakaal on kasvanud, kes vajavad raviks ajapikendust,” tõi ta võrdluse nendega, kes püsivalt teenistus-kõlbmatuks tunnistatakse.

Rikko tõi esile, et maapoisid on pigem tervemad kui linnas elavad noormehed. Erinevusi ei ole aga näha eri haridustaseme puhul, samuti ei mõjuta see, kas teenima minnakse kevadel, suvel või talvel. Kuus aastat terviseandmeid näinud Rikko sõnul oli diagnoosidest kõige suurem osakaal luu- ja lihaskonnahaigustel esimesel kolmel aastal. Viimasel kolmel aastal on trooninud jällegi psüühikahäired. Rikko prognoosib, et psüühika- ja käitumishäirete trend jätkub.

Paindlik lähenemine

Kui järgmisest aastast võivad ka naisterahvad minna aega teenima, saaks sama informatsiooni näha nendegi kohta – kuigi praegu lähevad naised aega teenima veidi teistsugusel juriidilistel alustel, osalevad nad samuti tervisekontrollis.

Kaitsejõud töötab väljaõppeprogrammi muudatuse kallal, mida kaitseministeeriumi pressiesindaja Peeter Kuimeti sõnul katsetatakse projektina juba Kirde kaitseringkonnas. See tähendab, et noorsõdurite füüsilisele ettevalmistusele lähenetakse paindlikumalt, tistes koormust järk-järgult. Selle projekti tulemuslikkusest ja põhimõtetest peaks valmima vahearuanne septembris.

Rohkem pilte digilehes
●●● ajaleht.epl.ee

Tuhandete meeste seas pürgivad aega teenima ka üksikud naised

Ajateenistus

Kuperjanovi pataljonis alustasid eile oma 11 kuu pikkust ajateenistust ka Jane Reiljan ja Eleen Laasner, kes pole küll sel aastal veel juriidilises mõttes ajateenijad, vaid hakkavad väljaõpet saama pataljoni enda loal. Eile pärastlõunal oma digilaiguga vormid kätte

saanud neid elavad ja õpivad meestega samades ruumides ja samadel tingimustel. „Püsi ma lasknud pole, aga käes olen hoidnud ja kokku-lahti monteerinud,” ütles Laasner.

Uus kaitseväljateenistus

Kompaniülema leitnant Allar Eesmaa sõnul selgitati naistele, millised ruumid ja ajad neid

ees ootavad ning nemad olid sellega nõus. Järgmisel aastal jõustuv uus kaitseväljateenistuse seadus annab aga juba täiesti legaalse võimaluse naistele aega teenima hakata – meestega samadel alustel.

Kas selle tõttu on loota naiste suuremat tungi kaitseväljateenistusse, ei soovi veel keegi väga prognoosida. „Senised nais-

soost „ajateenijad” on olnud pigem iga-aastased üksikjuhtumid,” ütles kaitseväljateenistuse juhataja Hellar Lill. Tänu uuel aastal jõustuvale seadusele, on naistel tulevikus palju lihtsam väljaõpet saada.

Lille sõnutsi mingisuguseid erinevusi kutsesobivustestis ja arstlikus komisjonis tulevastele naissoost ajateenijatele meestega võrreldes ei tule. „Tervisenõuded ja erinevad üldfüüsilise testi normid on ka täna mõeldud nii naistele kui ka meestele,” selgitas ta. ● Lauri Tankler

1600 noormehet hulgas pürgisid Võrus kaitseväljateenistusse ka Eleen Laasner (vasakul) ja Jane Reiljan (paremal)

Foto: Marko Jakobi

Lastekodulastel, kelle mured jäävad tähelepanuta, võivad tekkida hiljem suured probleemid koolis.

Foto: Vallo Kruuser

Uurimus: usaldussuhte puudumine saab lastele tulevikus saatuslikuks

Lastekodulapsed

Lastekodulapsed ei saa oma probleemidest rääkida ja tagajärgi märgataks alles aastate pärast.

kadri ibrus

kadri.ibrus@ep.lee

26-aastaselt lastekodus üles kasvanud noormehel on keskkool siiani lõpetamata. „Kool ei olnud põhiline. Ma ei mäleta, mida ma siis oluliseks pidasin, aga kool see ei olnud,” meenutas ta intervjuus magistriröö jaoks, mis uurib lastekodulaste arengut. SOS Lastekülla läks ta elama vahetult enne neljandasse klassi minekut.

Kuna lapsed sõltuvad hool-dajatest palju, ei julge nad muredest neile rääkida.

Tema avameelsest kirjeldusest selgub, et pereemaga nad tema soovimatusest õppida eriti põhjalikult ei kõnelenud. Jääb mulje, et pereema ei teadnudki, mis tegelikult tema kasvandiku elus toimus. Ühel hetkel oli poiss juba kamba liige ja tarbis alkoholi. Sellele reageeris pereema ägedalt ja pois-si karistati.

Nüüd on noormees laotööline ega ole oma eluga rahul. Ta küsib endalt endiselt: miks ma peaksin kooli lõpetama? Noormees ei usu, et haridus-tee jätkamine võiks tema probleemid lahendada.

Kõnealuse pois-i ja 12 teise Keila SOS Lastekülla lapsega tegi intervjuu samas organisatsioonis töötanud Kalle Laane oma Tallinna ülikoolis äsja kaitstud magistriröö „Kei-

la SOS Lastekülla laste koolikogemus ja arengu planeerimine” jaoks.

Hool-daja ei tundnud huvi

Uurimistöös küsitleti ka pere-emasid. Üks pereema meenutab, et kuigi kahe tema kasvandiku lasteaiaast oeldi, et nad vajavad psühholoogilist ravi, on temal „vastumeelsus laste diagnoosimise vastu”. Seetõttu ei ole siiani laste võimalikku hüperaktiivsust arstlikult kontrollitud. Alles siis, kui lapsed olid jõudnud 6. klassi ja neil tekkisid tõsised kesken-dumiskasvatused ning hinded halvenesid, hakati laste terve üle mõtisklema ja eraabi kaaluma. „Hüperaktiivsus ja posttraumaatiline stressihäire on väga tüüpiline nende laste puhul nende läbi-elatu tõttu, seetõttu vajavad nad kohe ka vastavat professionaalset abi,” selgi-

tas töö autor Laane. Nagu näitab aga tema magistriröö, on selle abi saamine praegu veel väga juhuslik. „Lapse turvalise kiindumussuhte soodustamine pereemaga ongi lastekülla mõte”, kui see puudub, ei saa laps oma muredest rääkida ja neid võidakse märgata alles aastatepikkuse hilinemisega.

Järelevalve puudub

Üks maakonna järelevalve-ametnik ütles intervjuus, et järelevalvet lastekodus elavate lastega tehtava töö sisu ja kvaliteedi teha ei tehta, sest see on asutuse siseasi. Samuti puudub järelevalve lastekodu-töötajate kompetentsuse üle. „Lapsed teavad päris selgesti, kui sõltuvad on nad töö-tajatest, seepärast ei räägi ka nad sellest, mis neile ei meel-

di. Minu intervjuueeritud järelevalveametnik ütles, et mit-me aasta jooksul pole asen-dushoolduse lapsed esitanud ühtki kaebust töötajate peale. See näitab ilmekalt, et asen-dushoolduses elavad lapsed on oma mõtteavaldustes pärsitud,” kirjutab Laane.

Praegune süsteem näeb ette, et laste heaolu lasteko-dudes ja nende arengut kontrollib omavalitsuse lastekaitsetöötaja. Nagu aga selgus uurimusest, ei olnud 2010. aastal tervelt 76 protsendil lastekodu-lastest arengu iseloomustustes märkeid kontaktide kohta oma lastekaitsetöötajaga.

Oma töö kokkuvõttes märgib autor, et ühtsed nõuded lastekodudele ja realselt toimiva järelevalve peaks kehtestama riik ehk sotsiaalministeerium. ●

KVALITEET

Taset püütakse ühtlustada

SOS Lastekülla juht Margus Oro kinnitas, et kvaliteedi ühtlustamine ongi neil parasjagu töös. „Iga lapse juhtumiplaani koostades on koostöös kohalike omavalitsuste lastekaitsetöötajatega vaja näha lapse arengu ja järeleaitamise kohti ning lapse arendamisega ka realselt tegelda,” kinnitas Oro.

„Praegu võivad need juhtumiplaanid jääda liiga formaalseteks,” rääkis ta kahetsusega. Samuti kinnitas ta, et vaja oleks tugevdada suhteid omavalitsuste lastekaitsetöötajatega, keda nad ootavad rohkem lastele külla ja laste-ga rääkima.

Evelin Ilvesest saab piirivalve reostustõrjelaeva ristiema

Laevandus

Kui kõik läheb plaanikohaselt, saab presidendiproua Evelin Ilvesest peatselt ristiema. Nimelt saatis siseministeeriumi kantsler Tarmo Türkson proua Ilvesele vastava palve.

„Läbi aastate on püsinud tore traditsioon, et Eesti Vabariigi presidendi abikaasad on täitnud austavat rolli piirivalvelaevade ristiemana. Sellest tulenevalt on mul suur au siseministeeriumi ning politsei- ja piirivalveameti nimel teha teile ettepanek hakata peatselt Eestisse saabuva uue multifunktsionaalsusega reostustõrjelaeva PVL-101 ristiemaks,” seisab Türksoni Kadriorgu saadetud pöördumises. Uuest laevast saab Eesti piirivalve lipulaev.

Esmakordne kogemus

Kantsler täpsustab oma kirjas, et meretraditsiooni järgi on igas laevas esinduskohal ka laeva ristiema foto.

„Oleme teile väga tänulik, kui ka Teil oleks võimalik uuele laevale kinkida oma portreefoto.” Presidendi kantseleist oeldi Eesti Päevalehele, et Evelin Ilves on austusväärse pakkumise vastu võtnud. Seni ei ole proua Ilves ühegi laeva ristiema olnud.

Küll aga on näiteks Helle Meri patrull-laeva PVL-103 Pikker ristiema ja kuna-

Reostustõrjelaev PVL-101

Foto: Tõnu Trubetski

gise riigikogu esimehe Toomas Savi abikaasa Kristi Savi on ristiemaks PVL-111 Vapperile. PVL-112 Valve ristiema on Orissaare gümnaasiumi merendusklassi juhataja Evi Männik.

Viimane lihv

Praegu saab piirivalve uus laev veel viimast lihvi Soomes Uusikaupunkis. Laeva pidulik

vastuvõtuseremoonia ja risti-mine peaks toimuma 3. augustil Koplis piirivalvesadamas.

Mis laeva nimeks saab, hoiab amet veel saladuses ning see tehakse teatavaks alles sel-samal tseremoonial. Selle ehitamine läks vanas rahas kokku maksma üle 530 miljoni krooni, millest suurem osa tuli Euroopa Regionaalarengu Fondist. Laev on 63,9 meetrit pikk, 10,2 meetrit lai ja süvisega 4,2 meetrit.

Reostustõrjelaev hakkab tegema järjepidevat reostuse seire- ja ennetustööd ning suudab hakkama saada ka väga rasketes ilma- ja keerulistes jääoludes. ● EPL

Laeva nimi tehakse teatavaks alles laeva pidulikul vastuvõtu-tseremoonial.

Maaleht 25
HEA EESTI LEHT

etv

Teeme koos Eestimaale tiru peale!

Lauluga maale 2012

SAATEIJUHI: Gerli Padar, Jüri Aarma

SALVESTUS	KOHT JA ESINEJAD	ETV EETRIS
L, 14.07 kell 18	LÄÄNE-VIRUMAA: Kunda rannas Käsitöö- ja rannakultuurifestival ► AIRI ALLVEE	L, 18.08
R, 03.08 kell 18	RAPLAMAA: Märjamaa keskväljakul Märjamaa folk ► ANNE VESKI	L, 25.08
L, 04.08 kell 18	HIIMUMAA: Kärdla laululaval Kärdla kohvikute päev ► TEELE VIIRA	L, 01.09

Kogu kava ja salvestuste asukohad: www.maaleht.ee/laulugamaale
Saatemuusika Antti Kammiste Bänd

Kaamerad käivituvad iga ilmaga ja tasuta!

Toredad sõbrad panevad öla alla:

Peolettidel: raamatud, heliplaadid, söögid-joogid ja palju muud vahvat.

Igal salvestusel loosime välja hulganisti häid auhindu!

Kõigi osalejate vahel läheb viimasel üritusel Kärdlas loosi uue Subaru XV kasutusõigus üheks kuuks!

Taavo Rosenabau käib staadionil ka jooksmas, kuni eelmise päevani tuli seda teha põlvini ulatuvas rohus

Foto: Hendrik O. Uks

Lastestaadionil ootavad hein ja rämps

Haljasala

Rahandusministeeriumi taga asuv lastestaadion seisab räämas ja ootab oma saatust.

Taavi Eilat

taavi.eilat@epl.ee

Reede keskpäeval staadionil käies oli näha, et seal oli värskest heina tehtud. Spordiväljakul koera kammimisega ametis olnud Taavo Rosenabau ütles, et põlvini rohi niideti ära päev varem. Rosenabau käib seal ise õhtuti jooksmas ja lisas, et kui rohi oli pikem, siis tallasid jooksjad mullaraja puhtaks ja seal joostigi.

Kolmapäeviti koguneb staadionile jalgpalli mängima Uue Maailma seltsi all tegutsev FC Fauna. Mängija Kristo Mägi ütles, et neil puudub täpne arusaam, kes peaks platsi korras hoidma, kuid nad on oma pundiga püüdnud probleemi osaliselt lahendada. „Võtsime kätte ja niitsime tüki mängitava platsist ära.” Ometi jäi nende töö poolikuks, sest trimmer läks katki. Suur oli Mäe üllatus, kui ta nägi, et mõni päev hiljem oli kogu staadion niidetud. „Kes seda tegi, ei teagi,” ütles ta.

Niidavad liiga harva

Kuigi platsi niitmine on positiivne, pole ta töö korraldusega rahul. „Linn niidab seda umbes kaks korda suve jooksul, eelmine aasta niideti vaid kord.”

Peale niitmata muru on suureks mureks kõikjal vedelevad klaasikillud, räämas kummirada ja purjutavad inimesed.

Uue Maailma seltsi eestvedaja Madle Lippus kirjeldas,

et esimese „Teeme ära!” talgute ajal koristasid vabatahtlikud platsi ja seal tuli välja hulganisti koerakakat, süstlaid ja pudeleid. „See ei ole just meeldiv haljasala,” sõnas ta. Ka reedel võis staadionil näha klaasikildudes sädelevat platsi, leida seal hüljatud saapaid ja ka alkoholi tarbivaid inimesi.

Lastestaadioni tulevikku on arutatud juba 2000. aas-

Lastestaadioni pole linna koostatud prioriteetsete haljasalade nimistus.

tate algusest, kuid lahendust pole tänini, sest puudub selgus, kes üle 17 krundi laotuvat kinnistut omab.

Tallinna linnavalitsuse sõnul vastutab staadioni heakorra eest Tallinna noorsooja spordiamet. Ameti juhataja Rein Ilves sõnas, et staadion on antud Tallinna spordihalli hallata. Tema sõnul on amet territooriumi koristanud ja niitnud, kuid teeb seda üsna harva. „Kahjuks pole õnnestunud hooldada piisavalt rahaliste vahendite puudumise tõttu.”

Osa staadioni territooriumist on aga tagastatud õigusjärgsetele omanikele, kes pole hooldustööd kordagi teinud.

Kevadisel ja sügisel perioodil peaks staadioni eest hoolitsema Tõnismäe realkool, mis kasutab seda väikeses ulatuses kehalise kasvatus tunde jaoks. Kuid ka kooli hooldustööd ei ole linna rahuldanud.

Staadion asub kokku 17

endisel krundil ja viie puhul neist pole tagastamise taotlusi veel lahendatud. Linn määras kaks nädalat tagasi staadioni hooldamiseks vajaliku maa pindala ja kinnitas maaüksuse piirid. Kui kuu jooksul õigusjärgsetelt omanikelt valet ei tule, saab linn maa endale küsida.

„Juhul kui need kinnistud tagastatakse omanikele, pole antud territooriumil tulevikus võimalik staadioni funktsiooni täita,” ütles Rein Ilves.

Mittehooldamise taktika

Madle Lippuse sõnul näeks selts staadioni võimaliku haljasalana, kus saaks trenni teha ja vaba aega veeta. Lippus leidis, et haljasala olemasolu kesklinnas on vajalik, kuid linn on tema meelest teisel seisukohal. Ta tõi esile, et kevadel esitles linn nimekirja prioriteetsetest haljasaladest ja lastestaadioni selles nimistus polnud. „Kui tahad kesklinnas elades sporti teha, pead võtma auto või busi ja sõitma näiteks Nõmmele. Minu meelest on see naljakas lähenemine,” ütles Lippus.

EHITUS

Staadioni jäähall ootab kooskõlastust

Rohkem kui kuus aastat tagasi valmis kava, mis nägi ette ehitada Suur-Ameerika tänavale, endiste staadioni tenniseväljakute kohale jäähall. Tänavu kevadel läks detailplaneering kinnitamisele. Arhitekt Meeli Truu ütles, et praegu ootab planeering kooskõlastust. Planeer-

Lippuse arvates on tegu linna taktikaga: jätta ala hooldamata, et siis hiljem sinna majad peale ehitada. Ta tõi näite, kuidas Koidu ja Planeedi tänavate ristmikul asuva haljasalaga oli sarnane probleem. „Linn ütles detailplaneeringut kinnitades, et väga hea, kui maja peale tuleb, sest seni oli ju korras ära.”

Rein Ilves polnud Lippuse arvamusel nõus ja ütles, et linn soovib, et lastestaadionil oleks sportliku vaba aja veetmise võimalus tänavakorvpalli väljakute, rulapargi ja teiste rajatistega.

„Kahjuks pole selle realiseerimine võimalik enne maa omandi küsimuse lahendamist,” lisas ta. ●

Vaata videot digilehest
●●● ajaleht.epl.ee

Nutitelefonil omanikud, vaadake videot

Ühistu sõdib linna ja poega parkimiskohtade pärast

Schwenn Seene näitab maad, kus peaks olema parkimisplats.

Foto: Tanel Meos

Linnaplaneerimine
Kortermaja elanikud on mures: Magistrali keskuse laienemine viis neilt parkimiskohad.

Piia Puuraid

piia.puuraid@epl.ee

„Saatsime kirja isegi Edgar Savisaarele,” kirjeldab olukorra tõsidust Sütiste 5 maja elanik Schwenn Seene. Tema sõnul sai probleem alguse 2007. aastal, kui Magistrali keskuse eelmine omanik Svendsen Kinnisvara plaanis laiendada keskust maa-alale, mida Sütiste 5 elanikud olid seni kasutanud parklana. Kõrval asuva kortermajaga jõuti Seene sõnul suuliselt kokkuleppele, et laienemise kompenseerimiseks ehitab kinnisvara-firma elumajale lisaks 26 sõidut autot mahutava parkimisala. Firma oli jaganud seda kinnitavad infovõrdikud laiali ka kõikidele majaanikele.

„Kui aga linna poolt kinnitatud detailplaneeringu arhitektile andsime, siis ta ütles, et tema küll 150 ruutmeetri peale soovitud arvu autokohi ei mahuta,” ütles Seene. „Siis

me mõistsime, et juurde ei tule mitte 26 uut parkimiskohta, vaid praegust parklat ehitatakse poolteist meetrit laiemaks.” Nüüd on Magistrali keskuse omanik vahetunud ja probleemile lahendust ei paista.

„Pöördusime enda murega kohe linnavalitsusse,” ütles Seene. „Linn ütles, et detailplaneering on kinnitatud ja enam pole midagi teha. Kinnitasime selle mõnes mõttes teadmatusest, et lubadus on üks, kirjast sai ühistu esimees teistmoodi aru,” põhjendas Seene.

Tallinna linnaplaneerimisameti esindaja sõnul seisneb probleem selles, et neid ei informeeritud kokkuleppe sõlmimisest õigel ajal. Omalt poolt on amet ühe lahendusena pakkunud parkimisplatsi ehitamist teisele poole maja. Kui muud lahendust ei leita, tuleb Seene sõnul selle pakkumisega nõustuda.

„Parkimisega on nii, et kes ees, see mees,” kirjeldas ta praegust olukorda. „Kui siia ei mahu, siis pargitakse näiteks siia kõrvale lasteaia parklasse.”

Keskuse omanik Citycon on aga ühistuga suhtlemise lõpetanud. „Enam ei võta nad isegi toru,” sõnas Seene. ●

KOMMENTAAR

Arendustegevus saab lähtuda vaid detailplaneeringust

Kristi Koppel

Magistrali keskuse turundusjuht

Meie kui kinnisvaraarendaja eesmärk on koostöö kohalike elanikega ja ühishuvide leidmine. Kuid see saab toimuda rangelt seaduse raames, milleks on kinnitatud detailplaneering. Detailplaneering näeb ette 26 parkimiskoha laienemise linnale kuuluval maal ja sellest peaksid mõlemad pooled ka lähtuma.

Arendustegevus saab lähtuda vaid detailplaneeringust, mitte võimalikest suulistest kokkulepetest, seda enam veel endise omanikuga ja olukorras, kus need

pole ostu-müügilepingus fikseeritud. Meie ostsime Magistrali 2007. aasta juulis, see on pärast detailplaneeringu kinnitamist, ning mingeid täiendavaid tingimusi ja kokkuleppeid ostu-müügileping ei sisaldanud.

Mõistame Sütiste tee 5 inimeste muret oma autode parkimise pärast ning loodame üheskoos leida mõlemad pooli rahuldava lahenduse. Teise variandina on elanikel pakutud ka parkimine Magistralile kuuluval maal kella 22–8, kuid siin tuleb arvestada, et välisajal peame olema võimelised öötundidel ka parklat lumest puhastama.

Jalgratturitele on signaalkella nõue sageli üllatuseks

Liiklus

Paljud jalgratturid ei tea, et peale helkurite ja lampide on kohustuslik ka signaalkell.

Taavi Eilat

taavi.eilat@epl.ee

Eilsel päikeselisel päeval kesklinnast Piritale sõitnud Reinis Selmet sattus segadusse, kui kuulis Eesti Päevalehe küsimust: „Kas rattal peab olema kell?” „Milleks seda vaja on? Kell on mul käe peal,” ütles ta käele osutades. „Oot, te mõtlete kellukest? Seda mul ei ole,” lausus rattur kindlalt. Kui selgitasime, et seaduses on kirjas kella olemasolu kohustuslikkus, oli ta üllatunud. „Kellele ma seda kella siin lasen?” küsis ta. Selmeti sõnul on inimesed Pirita tee kergliiklusteel harjunud hõikama, kust poolt möödutakse, ja kõik toimib.

Ometi näeb eelmisest aastast jõustunud liikluseadus ette, et ka signaalkell on jalgratta kohustuslikkus varustuses. Lasnamäe rattapolitseinik Vitali Vink ütles, et rattureid kontrollides on selgunud, et kella puudumine ongi üks peamisi eksimusi. Liiklejad on tema sõnul rohkem teadlikud sellest, et rattal peavad olema helkurid ja öisel ajal lambid.

Selleks et Selmet ja teised liiklejad, kes uue seadusega täielikult kursis pole, mõt-

leks oma ratta varustuse peale, kontrollib politsei jalgratturite tegevust selle nädala lõpuni tavapärasest enam.

Põhja prefektuuri politseikapten Valdo Pöder ütles, et rikkumise korral alustatakse küll väärteomenetlust, kuid liikluseaduse uudsuse tõttu peab politsei õigeks rikkumise heastamise võimalust. Politsei kutsus tabatud eksinud 19. ja 25. juulil Piritale või

Rocca al Marese ennetustelki. „Kui seaduse vastu eksinud jalgrattur tuleb sinna kohale, kontrollivad politseinikud üle tema jalgratta tehnilise seisukorra ning paluvad lahendada lühema liiklustesti,” ütles Pöder. „Kui kõik on korras, lõpetatakse tõenäoliselt väärteomenetlus. Kui eksinu kohale ei tule, määratakse talle seadusest tulenevalt karistus.”

Politsei esindaja ütles, et peale varustuse puudumise on murekohaks ka jalgratturite muutuv roll liikluses. „Näiteks põigatakse kõnniteelt sõiduteele ja siis punase tule vältimiseks tagasi ülekäigurajale,” ütles Pöder. Tihti lähtutakse oma mugavusest ja luuakse sellega liiklusohulik olukord.

Rattaga patrulliv Vitali Vink ütles, et liikluseaduses on küll kirjas, justkui võiks rattur sõita sebrale, kuid paljud ei tea, et sellisel juhul ei teki tal auto-de suhtes eesõigust.

Kui Eesti Päevaleht eile viie Pirita teel sõitva ratturi käest küsis, kuidas tuleb ülekäigurajal käituda, vastasid neist kolm, et tulevad rattalt maha, ja kaks, et käituvad vastavalt olukorrale.

Viimase 12 aastaga on liikluses surma saanud üle 160 ratturi. Mullu hukkus 13 jalgratturit ja vigastatud oli 166. ●

Kui eksinu ennetustelki kohale ei tule, määratakse talle seaduse järgi karistus.

LIIKLUSEADUS

Jalgrattal peab olema:

- signaalkell,
- töökorras pidur,
- helkurid (ees valge, taga punane ja ratta mõlemal küljel kollane ja valge),
- pimedal ajal ees valge ja taga punane tuli.
- Alla 16-aastane jalgrattur peab kandma kiivrit.
- Sõiduteel liigeldes peab jalgrattur olema vähemalt kümneaastane (vanuses 10–15 omama ka juhuluba).
- Kõnniteel tohib sõita alla 13-aastane laps, teistel on see lubatud vaid siis, kui sõiduteel liiklemine on ohtlik.

Jalgrattakellata sõitja kohe trahvi ei saa, küll aga peab ta kindlaksmääratud ajal ilmuma ennetustelki eksamile.

Fotod: Tanel Meos

Vaata videot digilehest
 ●●● ajaleht.epl.ee

Nutitelefonis omanikud, vaadake videot

Sauel tegutseb loomapiinaja

Vägivald

Saued ja Pääsküla elanikud hoiatavad piirkonnas tegutseva koduloomade mürgitaja eest.

Anna-Liisa Villmann
 uudised@epl.ee

Ühe Saued elaniku kass suri eelmisel kuul mürgistusse ja teine kass tuli hiljuti koju osaliselt pügatud karvaga. Loomaomanik kahtlustab loomapiinaja tegutsemist naabruskonnas.

„Üks mu väga hea tuttav elab Saued eramajade piirkonnas Tõkke tänava lähisel. Tal oli kaks kassi ja peaegu kuu aega tagasi suri üks neist ära. Kassiomaniik kahtlustas, et mürk võis olla aeda koos toiduga visatud. Kass oli paariaastane noor terve loom, kes ei käinud oma hoovist väljas – oli selline arg kodune kass,” kirjeldas Delfi lugeja. „Mõni aeg hiljem kuulis tuttav naabruskonnast, et mitmel

See kiisu pääses eluga, teisel nii hästi ei läinud. Foto: Delfi lugeja

teisel inimesel on ka kassid ära surnud. Arvati, et mürgitamine,” lisas ta.

Juuni lõpus hoiatas Sauel vähem kui 10 kilomeetri kaugusel Pääskülas tegutsevate võimalike koeramürgitajate eest Tatari loomakliinik. „Tähelepanu, koeraomanikud!

Pääskülas on mürgituse tagajärjel surnud mitmed aias elavad koerad. On alust arvata, et keegi paneb aedadesse mürgi. Infot jagas kohalik murelik koeraomanik,” kirjutas kliinik oma Facebooki lehel.

„Tuttaval on ka teine kass. Nüüd kaks-kolm päeva tagasi

tuli kass koju – see käib kaugel jalutamas – ja tal oli arvatavalt meeste juukselõikusmasinaga lõigatud külgede ja saba pealt karvu maha,” sõnas lugeja.

Tema sõnul oli näha, et kassile oli haiget tehtud ja sisse lõigatud. „Kui ma nägin, et kassil on karvu maha lõigatud, siis sain aru, et see ei saa niisama mürgitus olla. Seal on midagi muud. Keegi peab Sauel olema loomade vihkaja. Ma arvan, et seda tehakse kambas, sest keegi peab kassi kinni hoidma. Ma ei oska öelda, kas see on inimlik tegu. See on ebard, kes seda teeb,” arvas lugeja ja avaldas lootust, et inimesed hoiavad nüüd oma lemmikutele rohkem silma peal ning teavitavad politseid, kui midagi kahtlast märkavad.

Põhja politseiprefektuur ei osanud eile öelda, kas loomade väärkohtlemise kohta on hiljuti politseisse avaldusi esitatud. ●

Loovus
LASTE JA NOORTE ERAKOOL

5-6a

EELKOOL EHK KOOLIKS ETTEVALMISTUS
 EESTI KEEL, MATEMAATIKA, INGLISE KEEL, LOOVUS, ARVUTIÕPETUS
 ÕPE TOIMUB VÄIKELASTE ÕPITULEMUSELE ORIENTEERITUD LOOVUSMETOODIKA ALUSEL ERINEVATES VANUSE- JA TASEMERÜHMÄDES LAUPÄEVITI VÕI KOLMAPÄEVITI
KÕIGILE KOOLIKS ETTEVALMISTUSE LASTELE KUNSTIKOOL TASUTA!

3-4a

MÄNGUKOOL
 EESTI KEEL, MATEMAATIKA, INGLISE KEEL, LOOVUS JA MEISTERDAMINE
 ÕPE TOIMUB VÄIKELASTE ÕPITULEMUSELE ORIENTEERITUD LOOVUSMETOODIKA ALUSEL LÄBI MÄNGULISE TEGEVUSE LAUPÄEVITI

UUTE ÕPILASTE VASTUVÕTT KOLMAPÄEVAL, 25. JUULIL KELL 16.00-18.00

Registreerimine vestlusele tel 6600197 / mob 5011073
 või interneti teel www.loovus.ee / kool@loovus.ee
 Address: Kadriorg Tina tn 9 IV korrus Tallinn

NAFTATOOTMINE KATKEB

Kui kaks nädalat kestnud streigi tõttu on naftatootmine Norras olnud häiritud ja vähenenud, siis nüüd astusid oma sammu tööandjad ja andsid teada tootmise peatamisest. **EPL**

KES ON TUNDMATU NAINE KIMI KÕRVAL?

Põhja-Korea juhi Kim Jong Uni kõrval on avalikel üritustel ilmunud salapärane naine. Lõuna-Korea meedia arvab, et ta on kas Kimi noorem õde, abikaasa, armuke või Kimi lähedane laps-

põlvõber lauljanna Hyon Song Wol. Naiste osavõtt Põhja-Korea ametlikest tseremooniast on haruldane. Ka pole riigijuhtide naised avalikkuse ees pea üldse esinenud. **Delfi**

HIINA POLITSEI PÄÄSTIS 3619 KROKODILLI

Kokku 16 tonni kaalunud kuni 1,7 meetri pikkused roomajad päästeti Guangxi Zhuangi regioonis Vietnami piiri lähedal. 3619 krokodillist 42 hukkusid vedelikupuuduse ja kuuma

ilma tõttu, ülejäänud isendid on veterinaaride hoole all. Politsei teatel olid roomajad teel Guangdongi restoranidesse, kus neid oleks eksootilise roana külastajatele serveeritud. **ERR**

Kohalikud juhid jäid üleujutuses inimeste päästmisega hätta

Katastroof

Krõmski linnapea ja rajoonijuht tagandati ametist, kuna nad polnud oma töös pädevad.

Heiki Suurkask
heiki.suurkask@ep.ee

Krasnodari krai kuberneril Aleksandr Tkatsovil on praegu pingeline aeg – Kubani poolsaart laupäeval tabanud üleujutuse ohvrite rohkus pani meedia süüdlasi otsima. Lisaks nõuavad riigiduumas opositsionisaadikud tema ametist lahkumist, sest üleujutuses enim kannatada saanud Krõmski linna kohalikud võimalijad jäid inimeste päästmisega hätta.

Fakt on, et võimud lülitasid Krõmskis elektri juba enne uputusvee saabumist välja, kuid inimesi hoiatada ei jõudnud. Sellele järeldusele jõudis olukorra tutvunud eriolukordade minister Vladimir Putškov, kes teatas, et Kubani poolsaare häiresüsteem ei töötanud vajalikul tasemel.

Üleujutus jõudis Krõmskisse ööpimeduses ja ootamatult, nii et kui keegi pääseski eelneva hoiatuse tõttu, saabus see telefoni teel mõnelt sugulaselt-tuttavalt, mitte võimudelt. 3300 inimest kaotas õnnetuses oma vara täielikult ja ligi 19 000 osaliselt, hukkunute arv oli eilse seisuga 171. Ligi kolmandik linna elanikest oli eile

Kummikutes eriolukordade ministri töötaja arutab kohalikega, mida üleujutuse tekitatud suurte purustustega ette võtta.

peavarjuta, paljud ülejäänudki gaasi ja elektri.

Võimud lülitasid elektri enne uputust välja, kuid inimesi hoiatada ei jõudud.

Nezavissimaja Gazeta reporter teatas Krõmskist, et kohalikest elanikest peaaegu

keegi ei uskunud, et katastroofi põhjuseks oli pelgalt liigne vihm. Küsiti hoopis seda, miks võimud, kes teadsid saabusvast veest ette, ei teinud midagi elanike päästmiseks.

Kuberner Tkatsov otsustas ametist tagandada Krõmski linnapea ja rajoonijuhi. Põhjuseks see, et juba kolmandat päeva pidi

Tkatsov ainuisikuliselt rajooni juhtimisega tegelema, kohalikud juhid polnud ülesannete kõrgusel.

Uputus algas veehoidlast?

Nii suure veehulga päritolu tekitab aga ikkagi küsimusi. Krõmsk asub küll Suur-Kaukasuse peaaeheliku madalama otsa jalamil ja mägiojaldest paisusid vihmavee tõttu kiiresti jõed, aga sellist vee-

massi, mis terveid betoonhooneid puruks paiskaks, ei osatud sealt oodata. Seega selline veehulk, mis omandas seitse meetri kõrguse laine kuju, pidi olema kuskilt valla pääsenud, arvavad kohalikud. Ennekõike kahtlustatakse lähemaid veehoidlaid, hoolimata võimude vastupididest kinnitustest.

Neberdzajevo veehoidlat uurimas käinud aktivistid pidid, nii nagu ka minister

Kubani „tsunami“

Seitse meetri kõrgune uputusvee laine Kubani poolsaarel purustas maju, tappes kokku vähemalt 159 inimest Krõmskis. Uputusvee tõttu hukkus ka kümme inimest Gelendžikis ja kaks Novorossiiskis. Õöl vastu laupäeva toimunud katastroofile eelnesid rekordilised vihmajärgid.

Putškov, siiski nentima, et seal suuremat murdumist näha polnud. Üleujutust ei saa nähtavasti seostada ka remonti vajava Varnavenski veehoidlaga.

Eriolukordade ministri tegi seega ainsa nende arvates usutava järelduse, et seekordse üleujutuse põhjuseks oli liigne vihmajärg.

Venemaa Hidromedtsentri juht Roman Vilfand kinnitas Rosbaltile, et Kubani poolsaarel oli mõõdetud sademeid kokku juba 300 mm. Ja vihmajärgi lõppu polnud veel kuskil näha. ●

Egiptuse president astus vastu mõjukale sõjaväenõukogule

Võimuvõitlus

Värsk president Mursi andis korralduse laiali saadetud parlamendil taas kokku koguneda.

Kaivo Kopli
kaivo.kopli@ep.ee

Vaevalt üle nädala ametis olnud president Mohammed Mursi esitas väljakutse Egiptuse mõjuvõimsatele kindralitele, tühistades kõrgema sõjaväenõukogu otsuse par-

lamendi laialisaatmise kohta. „President Mohammed Mursi andis korralduse valitud parlamendi kogunemiseks ja istungite pidamiseks,” teatati presidendi büroost. Mõni tund hiljem teatas riiklik uudisteagentuur, et parlamendi esimees Saad al-Katani ongi kutsunud saadikud istungile, mis algab täna keskpäeval.

Paljude vaatlejate hinnangul tabas presidendi selline käik sõjaväenõukogu, mis on Egiptust valitsenud endise juhi Hosni Mubarak kukuta-

misest saadik, üllatusena. 30. juunil loovutas sõjaväenõukogu küll osa oma võimust presidendiks vannutatud Mursile, kuid samal ajal oli nõukogu varem riigipea volitusi vähenanud.

Islamistliku enamusega parlamendi saatis sõjaväenõukogu laiali pärast seda, kui riigi konstitutsioonikohus oli otsustanud, et suur osa parlamendi koosseisust on valitud ebaseaduslikult. Parlamenti laiali saates võttis sõjaväenõukogu ühtlasi enda-

President Mohammed Mursi toetaja Tahriri väljakul

Foto: Reuters/Scanpix

le seadusandliku rolli. Nüüd paistab president olevat selle parlamendile tagasi andnud, kuigi asjatundjadki on eri meelel, kas presidendil oli voli sisuliselt kõrgema kohtu otsus tühistada.

Toetusavaldus presidendile

Muslimi Vennaskond, mille poliitiline tiib ongi parlamendis suurim fraktsioon, kutsus oma toetajaid taas Kairosse Tahriri väljakule, sedapuhku presidendi otsusele toetust avaldama. Kusjuures Mursi astus presidendiks saades välja nii Muslimi Vennaskonnast kui ka sellega seotud Vabaduse ja Õigluse Parteist.

Muslimi Vennaskonna üks kõrgemaid esindajaid Saad Husseini ütles Reutersile, et ei usu sõjaväelaste vastuhaku Mursi otsusele. „Me oleme veendunud, et sõjaväenõuko-

gu ei kisu maad poliitilise keertormi,” arvas ta.

Analüütikute sõnul ei olnud põhjust arvata, et sõjaväelaste ja islamistliku presidendi suhted soojadeks kujunevad, kuid enamik neist uskus, et president Mursi tegutseb ettevaatlikumalt.

„See on konflikti varane staadium. Kõik arvasid, et see juhtub, kuid mitte veel praegu, kui just seda otsust ei ole kokku lepitud sõjaväenõukoguga, milles ma aga kahtlen,” ütles poliitikaanalüütik Mohammed Khalil.

Eile õhtul andis Egiptuse konstitutsioonikohus president Mursi korraldusele vastuse ja teatas, et nende eelnevalt tehtud otsus riigi parlament laiali saata on lõplik ning riigipea poolt taas kokku kutsutud seadusandlikul kogul tuleb ikkagi laiali minna. ●

SEB-L NÕRGIM PENSIONIFOND

Kõik teise samba pensionifondid olid esimesel poolaastal plussis, kuid kõige tagasihoidlikum tootlus oli SEB-L. See jäi aasta esimesel kuuel kuul vahemikku 1,87–2,95%. Pank põh-

jendas, et nende strateegia näeb ette suure kõikumise vältimist ja stabiilsema tootluse saavutamist läbi aastate. Seda arvestades oli tulemus SEB kin-nituse rahuldav. ERR

EURO MADALAIM TASE

Europa ühisraha euro langes madalaimale tasemele alates 2010. aasta juunist, makstes 1,22 dollarit. Languse põhjuseks on endiselt mure euroala võlakriisi võimendumise pärast. ERR

MULLU OLI KINODEL EDUKAS AASTA

2011. aastal oli Solarise kino müügitulu 2,81 miljonit eurot. Müügitulu suurenes aastaga 52 protsenti. Aasta lõppes Solarise kinole 107 147 euro suuruse kasumiga. Kinooperaatori Forum Cinemase käive oli möödunud aastal 8,4 miljonit eurot, aastaga kasvas see 15 protsenti. Ettevõtte puhaskasum oli eelmisel aastal 0,4 miljonit eurot. Delfi

Praxis: Eesti pole enam allhankemaa

Uuring

Kõikidest eksportivatest ettevõtetest tegeleb allhangetega vaid alla kümnendiku firmadest.

Ann-Mari Nergi
ann-marii.nergi@epl.ee

Politiikauuringute keskuses Praxis valminud analüüs „Eesti väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused” lükkas ümber arvamuse, justkui keskenduks Eestist eksporditav ainult allhankele ja täidetakse ainult etteantud tellimusi.

Praxise analüütikud leidsid pea poolttest tuhandet ettevõtet küsitledes, et kõikidest firmadest, kes ekspordiga tegelevad, on kõigest üheksa protsenti neid, kes teevad ülekaalukas mahus või peamiselt allhankeid. 45 protsenti oli aga ettevõtteid, kelle ekspordist 90–100 protsenti moodustab omatoodang või -teenus. „Seega ei saa kinnitada arvamust, et Eesti eksporditajad on valdavalt allhankijad,” seisab

analüüsis. Ettevõtete arv, kelle müügitulust üle poole moodustab eksporditulu, on ligi 40 protsenti.

Keskmise suurusega ettevõtte Mistra-Autex AS-i juht Priit Tamm arutles, et Eesti kui allhankemaa on halva kõlaga vaid klassikalises mõttes. „Kui räägitakse, et allhange on halb, mõeldakse sellega vist tegevusviisi, kus näiteks õmblejatele saabub Hiinast rull kangast ja Lääne-Euroopast joonised ning tehakse etteantu järgi särk, pakitakse ära ja saadetakse minema. Selliseid firmasid võib Eestis tõepoolest olla see üheksa protsenti,” arvas ta.

„Kui aga meie täidame Volkswageni tellimust, mis on keeruline nii disaini kui tehniliste omaduste poolest, ja toote väljatootamine võtab aastakaks aega, siis kuulume uhkusega allhankefirmade hulka,” lisas Tamm.

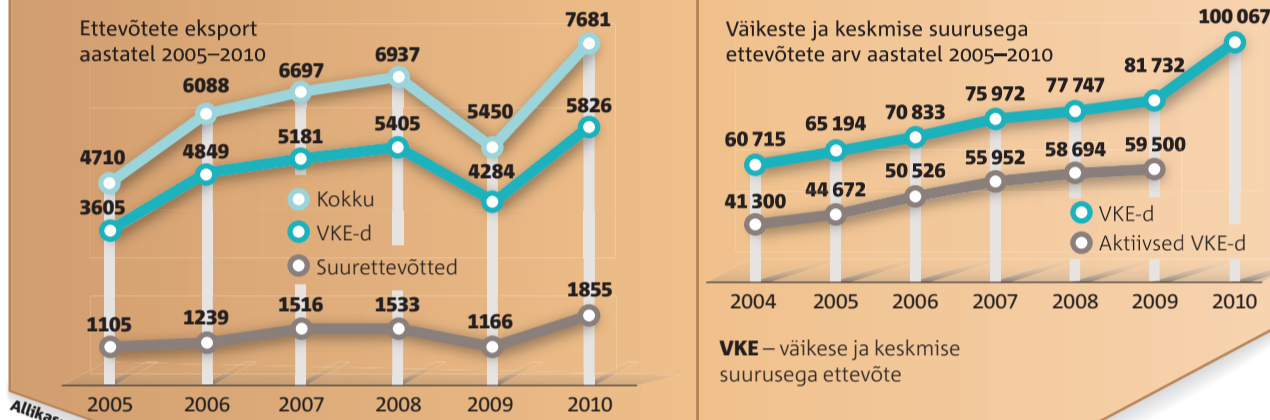
Vastutus tarne eest

Töötajate arvu ja käibe poolest ei ole tekstiilitööstur Wendre AS enam väikese või keskmise suurusega ettevõtte, kuid sel-

lest räägitakse kui erinevatele tekstiili jaemüüjatele allhanke tegijast. Wendre juht Vahur Roosaar ütleb, et nende tegevust ei peaks nii kirjeldama. „Meie arendame tooteid koos tellijaga ning vastutame ise terve tarneahela eest – otsime toorme, ladustame, transpordime, toodame. Isegi kui meie toode läheb kellelegi *private label*’iks, ei ole see allhange, sest võtame vastutuse kogu ahela eest,” rääkis Roosaar. „Kui aga allhanke puhul surutakse lisandväärtus väga alla ja tellimusele pannakse selline hind ette, et firma ei jõua töötajate palka-gi maksta, ei ole see tõesti jät-kusuutlik tegevus,” ütles ta. ●

Ettevõtete eksport tõusuteel

Eksporditavaid VKE-sid oli 2010. aastal 12,8%, nende ekspordimaht moodustab 76% kõigi ettevõtete koguekspordist. Värskest uuringust selgub, et vaid 9% ekspordivatest ettevõtetest tegeleb peamiselt allhangetega.

Allikas: statistikaamet, väliskaubanduse andmebaas, statistika andmebaas, graafika: Maret Müür

KOMMENTAAR

Allhankija kui tellimuse täitja

Risto Kaarna

Praxise analüütik

Allhanke tegijate all mõtlesime siin ettevõtteid, kes täidavad vaid tellimust. Kuna nii vähesed eks-

portijad teevad allhankeid, peaks see lükkama ümber levinud arusaama, et Eesti on allhankemaa. Samas on toote või teenuse pakumine teisele ettevõttele täiesti normaalne äritegevus ja olulisem küsimus võiks olla pigem selle tegevuse lisandväärtuse suuruse kohta või teisisõnu, selle tegevuse asetsemise kohta globaalses vää-

tusahelas. Allhanget on võimalik teha nii lihtsat kui ka keerulist, standardset kui ka innovaatilist.

See, et allhanke tegijate numbrid ei ole võrreldes 2008. aastaga eriti muutunud, võib lugeda heaks saavutuseks – meie ekspordinäitajad ei saanud majandussurutises väga oluliselt kannatada, ei toimunud midagi drastilist.

Tasulised infoliinid tõstsid järsult hinda

Kõne hind

1182 ja 1188 lühinumbri-telt info küsimise minut maksab nüüd koguni poolteist eurot.

Ann-Mari Nergi
ann-marii.nergi@epl.ee

Pärast seda kui Telemedia Eesti AS-ile kuuluvad infotelefoni veebilehed muutsid internetist eraisikute kontaktide otsijatele oma andmebaasid tasuliseks, tõusid kohe ka infoliinide telefonikõnede hinnad.

Näiteks kui varem oli lühinumbri 1182 helistades kõne hinnaks 94 eurosent, siis nüüd hoiatab enne kõne algust infoliini meeldiv nais-hää, et iga räägitud sekundi eest tuleb välja käia 2,5 euro-senti. Minutilise kõne puhul lisandub seega telefoniarvele lausa 1,5 eurot.

Kõnekeskuse töötaja

Foto: Tiit Blaht

Hind on tõusnud ka tasulisel infonumbri 1188 kahest sekundist sekundi kohta kahele ja poolele eurosendile. Helistades numbril 1184, maksab kõne 96 senti minut ning numbril 1181 päringut tehakse tuleb välja käia koguni 97

eurosent minut eest. Telemedia turundusjuht Triin Vesper tõdeb, et erinevatel ajaloolistel põhjustel on nende ettevõttes kujunenud välja erinevad hinnastamise poliitika, kuid 1. juulist alustati ühtlustamise protsessi ja esimesena

viidi sekundipõhisele hinnale kaks juhtivat infoliini – 1182 ja 1188.

„Edaspidi väljastatakse mõlemal liinil infot sekundipõhise hinnaga 0,025 eurot sekund ja lisateenuste ühtlustatud hind on 0,99 eurot,” sõnas ta. Samuti viitas Vesper üleüldisele infopäringute maksumuse kasvule. „Seoses jätkuva hinnatõusuga Eesti majandusruumis ei ole ka infotelefonid kui äriettevõtetele võimalik pakkuda oma teenust aastatetaguse hinnatase-mega,” ütles turundusjuht.

Paar kuud tagasi muutis Telemedia oma veebilehtedel avaliku numbripäringu tasuliseks, viidates isikuandmete kaitse seadusele, mis ei võimalda eraisikute numbreid internetis näidata. Küll aga saab vajaliku teabe kätte infoliinile helistades ja päringut eest raha makstes.

Eesti Päevaleht küsis toona nii andmekaitse inspeksi-onilt kui ka tarbijakaitseametilt, kas selline ettekäanne on infoliinidel õigustatud. Mõlemad asutused kinnitasid, et ettevõtte poeb seaduseviite taha lihtsalt raha teenimise eesmärgil. ●

THK 2012/2013 ÕPPEAASTAL VÕETAKSE VASTU ÕPILASI JÄRGMISTELE ERIALADELE:

TALLINNA TÖÖSTUS HARIDUS KESKUS	Põhikooli baasil	Keskooli baasil
	Mehhatroonik	3,5 a.
	Autotehnika	3,5 a.
	Automaatik	3,5 a.
	Metallitöötaja arvjuhtimisega (CNC) pinkidel	3 a.
	Keevitaja	3 a.
	Müüja rõivaalal	3 a.
	Sisekujundaja assistent	3,5 a.
	Rätsep - stilist	3 a.
	Keskooli baasil	
	Mehhatroonik	2,5 a.
	Külmamehaanik	2 a.
	Plastitöötuse seadistaja	2 a.
	Autotehnika	2,5 a.
	* Arvjuhtimisega (CNC) metalliõikepinkide seadistaja (töökohapõhine õpe)	2 a.
	Keevitaja (poolautomaat)	1 a.
	Juuksur	1,5 a.
	Rätsep - stilist	2 a.
	Autoplekksepp	2 a.
	* Autodiagnostik	1,5 a.
	Müügikonsultant rõivaalal	
	* A. töökohapõhine õpe	1,5 a.
	B. õmbleja eriala lõpetanutele (Kutsekeskharidus)	0,5 a.
	Soovijatele koht renoveeritud õpilaskodus.	
	* Töökohapõhise õppe korral vajalik praktikakoha olemasolu	

Tallinna Tööstushariduskeskus

Sõpruse pst 182
Tallinn 13424
Telefon: 65 42 833
65 45 026
Faks: 65 42 874
e-post: info@thk.ee
www.thk.ee

TASEMEL KUTSEHARIDUS

MÁRQUEZ ENAM EI KIRJUTA

Nobeli laureaat Gabriel García Márquez (85) kannatab vana-dusdementsuse käes ega suuda enam tekste luua, ütles kirjaniku vend. Márquez põeb lümfivähki. **The Guardian**

BATMANI JUBA KIIDETAKSE

Uus Batmani-film „The Dark Knight Rises” teenis vaatajate katserühma palava poolehoidu. Christopher Nolani film linastub ametlikult 20. juulil ja sellest loodetakse aasta suurimat kassahitti. **The Guardian**

TURISM TEEB HALBA

Heategevusorganisatsioon Tourism Concern teatel kulutavad turistid Babil, Gambias ja Goas 16 korda rohkem puhast vett kui kohalikud ja tekitavad sellega kohalikele ühiskonnale suurt kahju. **The Guardian**

R2 kestmine võib kahtluse alla sattuda

Raadio 2

Igor Gräzini sõnul ei peaks noorteraadio ülevalpidamine olema ERR-i prioriteet.

Kaarel Kressa

kaarel.kressa@ep.ee

Nädalavahetusel ilmus meediasse teade, et rahvusringhäälingu nõukogu hakkab sügisel arutama Raadio 2 tulevikku. Rahvusringhäälingu nõukogu juht Agu Uudelepp nõustus eile ütleva vaid nii palju, et Raadio 2 küsimus tuleb mõnede nõukogu liikmete soovil sügisel tööpoolest arutusele. Vandenõuteooriat, et kõne alla võiks tulla ka jaama sulgemine või müümine, Uudelepp ei kinnitanud ega välistanud. Tema sõnul käsitleb nõukogu teemat tõenäoliselt kas augustis või septembris.

Nõukogu liige Igor Gräzin märkis aga, et teiste riiklike kanalitega võrreldes vajab Raadio 2 olemasolu õigustamist. „ETV pakub sotsiaalpoliitilist uudisteprogrammi, ETV2 on rahvuslik mälu, Vikerraadio on rahvuslik raadioprogramm, Raadio 4 on rahvuslik venekeelne programm,” selgitas Gräzin. Vajalikuks peab ta ka Klassikaraadiot, kust kuulab rahvuslike heliloojate loomingut. „Kui need eelnenud

on leib, siis Raadio 2 on vahukoor kirssidega,” leidis Gräzin. Tema sõnul on vajadus noortele orienteeritud ja intellektuaalselt nõudlikuma raadio järele olemas, ent pole selge, kas Raadio 2 seda funktsiooni täita suudab. „Samas on seal ka väga häid asju, näiteks „Rahva oma kaitse” on Eesti üks tippsaateid,” lisas ta.

Praegu kehtiva arengukava

kohaselt on Raadio 2 sihtrühmaks 15–29-aastased inimesed, kellele pakutakse tempokat ja vaheldusrikast, sportlikku ja tervet eluhoiakut propageerivat üldhuvitavat programmi. Jutusaadete osakaal peaks moodustama 40% ning need peavad sisaldama noortepärasat vaatenurka, kandma positiivseid väärtusi, esitama alternatiivseid ja põnevaid mõttekäi-

ke ning tooma eetrisse „sihtgrupile olulisi” saatejuhte ja -külalisi. ERR-i majandusaasta aruanne ütleb lisaks, et Raadio 2 programm pöörab tähelepanu popkultuuri arendamisele ja on partneriks Eesti muusikatööstusele.

Aastatel 1993–2004 tegutses Raadio 2 meelelahutusliku jaamana. Kui mullu oli jaama kuulajate arv vaid 130 000,

siis 1997. aasta suvel, internetiajastu tuleku eel kuulas seda üle 640 000 inimese. Veel 2004. aastal oli jaama kuulajate arv veerand miljonit. Järgmise aasta alguses toimunud reformiga muudeti aga Raadio 2 formaati „tõsisemaks” ja loobuti koos teiste rahvusringhäälingu jaamadega reklaamist.

Muusika meelitäb

„2000-ndate keskel, kui toimus Raadio 2 ümberkujundamine, oli eesmärk luua kanal, kus noortele sobiva muusika vahel oleks ka üldharivaid saateid, nii kultuurilisi kui ka poliitilisi,” meenutab Allik, kes kuulus ringhäälingunõukogusse ka tollase reformi ajal. Muusikat nähti tema sõnul kui vahendit, mis meelitaks tõsisemaid saateid kuulama.

„Mul puudub kahjuks igasugune ülevaade, kuid võrd on see õnnestunud, sest mina ise muidugi Raadio 2 kuulaja ei ole,” lisas Allik. „Ma ei usu, et ringhäälingunõukogu liikmed üldse väga aktiivselt Raadio 2 kuulaks. On tõesti tehtud pealiskaudseid etteheiteid, et ta ei erine kommertsraadiotest, mis temaga konkureerivad. Aga see vajaks analüüsi.”

KOMMENTAAR

Liis Lemsalu: Raadio 2 on suur väärtus

Vanuselise tasakaalu mõttes palus Eesti Päevaleht kommentaari ka radiojaama siht-rühma kuuluvalt lauljalt Liis Lemsalult. Lemsalu sõnul väärriks Raadio 2 säilitamist seetõttu, et jaam pakub tavapärasest erinevat muusikavalikut. „Ma ise väga palju raadiot ei kuula, aga inimesele, kes alles muusikat avastab, on Raadio 2 suur väärtus,” kommenteeris Lemsalu. „Kuna saatejuhtidel on erinev maitse, kuuleb sealt väga palju huvitavat muusikat, mitte ainult massidele mõeldud toodangut nagu kommertsjaamades.”

Juu Jääb tegi suvele ukse lahti

Arvustus

Priit Pruul
muusikakriitik

4.–8. juulini toimunud Tulevikumuusika festival on eakas, kuid üllatusvõimeline ja suuteline meelitama pärapõrgusse.

Tulevikumuusikaga pole Juu Jääbil juba mõnda aega midagi pistmist, pigem on nüüsguse kirjelduse puhul tegemist ühe toreda meenutusega minevikust, mil kunagisel mikrofestivalil kõlanud muusika oli ehk tõesti midagi sellist, mida just iga päev ei kuulnud ega kuulnud. Ent praeguse festivali kõlapilt pole mingis mõttes maha käinud, ehkki nagu festivalide puhul ikka, on ka mõningaid äralangemisi, olgu siis artistide süül või mitte.

Tänavu Saaremaale, Aburkale ja festivali põhiareeni-

le, Muhu saarele jõudnud kontserdiprogramm ei tekitanud allakirjutanus vähemasti paberil esiti suuremat hingevälrelust, erinevalt eelmisest aastast, mil programm oli minijuubelile kohaselt ütlemlata rikkalik. Teisalt ei maksa paberile pandud line-up tegelikkuse kõrval midagi – tuleb avatud südamega ennast lihtsalt üllatada lasta.

Juu Jääb tõi esmakordselt osakese oma programmist sel aastal taasavatud Kuressaare kuursaali. Legendarse Argentina tangokuninga Astor Piazzolla lapselaps Daniel „Pipi” Piazzolla meelitas oma seksitetiga kohale täissaali, mis hoolimata viletsavõitu helirežiist nautis muusikute etteastet kogu raha eest – Piazzolla koosseis mängis juba tunduvalt parema heli ja suurema emotsiooniga ka järgmisel õhtul Muhu saarel, festivali pealaval.

Vana taluhoovi tagumises osas asunud nn Nutitelgis ses plaanis aga midagi rõõmusta-

vat polnud – bassist Mai Jõgi bändiga MaiGroup vaevalt et oma esinemist nautis ning ehki kompositsioonid olid mõnusaalt krõbedad ja suurepäraselt mängitud, jõudis publikuni enamjaolt raadiokrapile iseloomulik kõla.

Sobis Muhumaa õhe

Pealaval alustanud hingelise house-muusika peavoolumehe Georg Levini orkester oli aga üllatavalt hea. Nad ei saatnud laval korda küll midagi revolutsioonilist, kuid seda ajahetke, milleks oli sumedalt soe Muhumaa õõ, oleks olnud raske mõnda sobivamat helirida leida.

Samal ajal kui Hedvig Hanson ja Villu Veski pealaval valmistusid, kõlas B-laval festivali ainus tulevikumuusika vääriline etteaste Sander Mölder ja Faye Houstoni esituses. Pakusid bassid, tihe ja toores rütmika, filigraanne häälevalitsemine ja improvisatsioon panid ahhetama ka pealaval festivali-

Võrratu häälega vokalist Ola Onabule.

Foto: Delfi

limelu nautima tulnud Georg Levini ja tema bändimehed. Eriti teravalt sai Mölder originaalloomingu headus selgeks pärast järgmisel õhtul pealaval esinenud briti duot Kinobe, kelle esinemine oli pehmelt öeldes küsitav ning muusika ajast ja arust. Õnneks oli enne Kinobet käinud laval tõeliselt vaimustav vokalist Ola Onabule, kelle hääli oli kõike seda, mis soul-muusikas on head ja ehedat, varjutades ka oma rolli muidu korralikult täitnud saatebändi.

Juu Jääbil on kindlasti oma väga kindel positsioon Eesti muusikaarmastajate südames. Hoolimata võrdlemisi kõrgest eest ollakse endiselt üllatusvõimelised, meelitades tegelikult ka Eesti mõistes parajasse pärapõrgusse (kohta, mida isegi mõnede kaartide peal ei eksisteeri) põnevaid artiste ja uut publikut, keda suudetakse endasse ja Muhu saare võludesse jäägitult armuma panna. Kahjuks esitab festival põnevaid väljakutseid ka päevinäinud vanadele miilitsatele, kes loodavad sõbraliku ja harmoonilise koosolemise pealt ametialast krediiti lõigata. ●

SCHILLING TEGI PUBLIKUREKORDI

Kilingi-Nõmmel toimunud muusikafestival Schilling tõi kokku ligi 3000 muusika- ja mõnulemishuvilist ehk kaks korda rohkem kui mullu. Peo korraldaja Hannes Praks tõdes, et sel aastal

oli tal tavapäratult kiire ja õhtu lõpuks olid kõik kohvimeinad heast ja paremast tühjaks müüdud. Kindlasti on muusikaauustajatel Kilingi-Nõmmele asja ka järgmisel aastal. **EPL**

JÕGEVA AJAB NUTMA

Homme avatakse Tallinna Linnagaleriis Sandra Jõgeva näitus „Kogutud territooriumisõjad”, mis koondab Jõgeva viimase kahe aasta tekstipõhised *performance*’id ehk püstijalutragöödiad. **EPL**

SIMSON JA DELILA KÄRDLAS

Sel reedel toimub Hiiu aegade esimene ooperiettekanne Kärkla kirikus. Kammerorkestri, kolme solisti ja tantsija ettekan-des tuleb esitusele Camille Saint-Saënsi „Simson ja Delila”. **EPL**

VAI TULEB TALLINNA

25. oktoobril esineb Tallinnas Rock Cafés maailma üks tunnustatumaid ja nõutumaid rokk-kitarriste, kolmekordne Grammy auhinna võitja Steve Vai. **EPL**

Habemikust niplispitsimeister kiidab käsitööd kui mõnuainet

Reportaaž

Rein Sikk
vanemtoimetaja

Kui Priit Halberg istub koos oma kolme pojaga maha, et niplispitse valmistada, on juba vaatepilt küünlaid väärt.

Ema Kristiina võib soojal pilgul pealt vaadata, enesel näpudki imelisi mustreid loomas. Halbergid on praegu Eesti niplamise ehk niplispitside tegemise tipus, meistritunnitusedki taskus. Vaikse klõbina saatel tõusevad-langevad pitsipulgad, igähele keritud meetreid niiti. Pulki on ligikaudu paarsada. Neid üle teineteise tõstes sünnivadki mustrid. Niplamine on pitsivalmistamise kõrgem pilootaaž, arvavad asjatundjad. Niplispitsi ja masinapitsi vahe on sama, mis odaval Hiina autol ning Mercedesel.

Kui Priit esmakordselt käsitöömeistrite Mardilaadal niplab, vaadati teda kui habemega naist või muud tsirkuseimet. Näidati näpuga, toodi tuttavadki vaatama – veider onkel. Täna on meisterniplaja kohmetusest üle. „Olen juba piisavalt vana, mulle ei lähe korda, mis mõni jobu mu tegevusest arvab,” teatab ta. Priit on täna sajaprotsendiliselt nõus ühe niplamist õppinud proua arvamusega, et see harrastus on mõnuainetest vingem.

„Kui paar-kolm päeva pole niplanud, tuleb stress peale,” kostab Priit, kelle sõrmed on vestluse ajal jõudnud pool sentimeetrit mustrit valmis niplata. Tema viimati valminud pits, mis kaunistab peatselt

Kui Priit Kadrina käisekirjal põhineva niplispitsist lipsu kaela paneb, on tähelepanu garanteeritud.

Fotod: Rauno Volmar

AJALUGU

Häabunu toekas taassünd

Niplispits ehk niplis tuleb Eesti keele instituudi andmeil kas saksakeelsest sõnast *knuppels* – pitsid või rootsi *knyppl*’ist, *knippel*’ist mis tähendab malakat, vemmalt, aga ka niplamis-pulka, niplise valmistamise tähtsaimat abivahendit.

Niplispitsi valmistatakse spetsiaalsel padjal pitsipulkadega niidipaare keerates ja ristates. Itaalias osati seda valmistada 15. sajandil, sajand hiljem alustas niplis Euroopas võidukäiku, sadakond aastat hiljem avati esimesed pitsipoed. Vanim teada-

olev niplispits pärineb perioodist 1502–1522.

Eestis oli niplispits laialdaselt kasutusel 17.–19. sajandil. 20. sajand ja pitside masinal kudumine tähistas kõikjal käsitöö hinguseleminekut. Eesti entsüklopeediast pole märksõna „niplispits”.

Euroopas 1970-ndail alanud niplamise taassünd jõudis Eestisse eelmise sajandi lõpuastail, mil käivitati kursusi, asutati ühinguid. Arvestatavaid niplisetegijaid on Eestis ligikaudu poolsada.

Lisainfo: www.rahvuslikud-pitsid.edicypages.com

mõne näitsiku rahvariidepluusi, on valminud jalgpalli EM-i vaadates.

Tõsine mehe töö

Kümme aastat tagasi taitis Kristiina enesele ehedaid rahvariideid. Vaimustus kipus vaibuma, kui ta sai teada, et ehe käsitööpits rahvariidepluusi käiste serval võib maksta tuhat krooni. Aga ta on harjunud kaitseväge ning politsei ja piirivalve logistikuna raskeid ülesandeid lahendama. Kristiina läks Tallinna rahvauilikooli kursustele, et niplamine selgeks õppida. Paari aasta pärast oli juba õpetaja rollis.

Eks käinud abikaasa Priit Kristiinaga kaasas, kui ta kursusi, näidistöökodasid korraldas. Kõikjal kuulis Priit

vaid üht: hoidku mehed end sellest peenest tööst eemale. Polevat meeste asi.

Priit kuulab etteheiteid meeste mannetuse kohta nii kaua, kuni õppis kiusu pärast Kristiinalt niplamise selgeks. Vabast ajast, siis kui BNS-is on välisuudised toimetatud. Hoolimata näiliselt kõrgest hinnast ei toida niplispitsid peret ära. Rahvariidekäiste pitsi eest tuleb tellijal välja käia kuni 250 eurot.

Eks jätkus kümnendi eest ühisniplamise alguses arvajaid, et nüüd jäävad käsitöö tõttu lapsed ripakile ja suhtlused suhtlemata, aga võta näpust! Praegu niplavad noored Halbergid Johannes (19), Toomas (14) ja Martin (12) vanematega võidu, pidades iseäralikku

Vaata videot digilehest

••• ajaleht.epu.ee

Nutitelefoni omanikud, vaadake videot

Filmi- viktoriin!

KATUSE
KINO

Pane oma teadmised proovile!

Vasta küsimusele:
facebook.com/eestipaevaleht

Esmaspäevast reedeni küsib Katusekino iga päev ühe filmiküsimuse. Õigesti vastanute vahel loositakse välja kaks õnnelikku, kes saavad kumbki kaks Katusekino piletit!

JÜRGEN ZOPP JÕUDIS TEISE RINGI

Jürgen Zopp (ATP 84) alistas Rootsist Båstadis toimival ATP tenniseturniiril avaringis rootslase Christian Lindelli (ATP 434) 6 : 2, 6 : 2. Teises ringis on Zoppi vastane seitsmenda asetuse-

ga itaallane Filippo Volandri (ATP 79) või rootslane Michael Ryderstedt (ATP 340). Jürgen Zopp murdis vastase servi avaselt kahel ja teises kolmel korral. **ERR10Zopp.jpg**

BARUTO VÕIDUTSES TEISEL VÕISTLUSPÄEVAL

Kaido Höövelson alias Baruto alistas Nagoya-basho teisel võistluspäeval lääne komusubi Toyonoshima. Matš kestis kümme sekundit, mille lõpetuseks tõukas eestlane Toyonoshi-

ma dohyolt välja. Teisipäeval on võitmatuna jätkava Baruto vastane lääne maegashira 2. paigust omav Okinoumi. Baruto on Fukuokaga maadelnud neli korda ja teeninud kolm võitu. **ERR**

NIGEERIA OLÜMPIALE

Venezuelas lõppes olümpiamängude kvalifikatsiooniturniir korvpallis. Kuigi kolmanda veerandaja võitis Dominikaani, suutis Nigeeria viimasel veerandajal võita 88 : 73. **Delfi**

Doktor Madis Rahu sõnul on sportlaste ravimine keeruline, mistõttu peab koostöö sportlase, massööri, treeneri ja arsti vahel väga hea olema.

Foto: Taavi Arus

Madis Rahu:

iga sportlase ravimine on väljakutse ja pidev piiri peal mängimine

Intervjuu

Kristi Kirsberg
toimetaja

Kui Kaia Kanepi kannad valutavad või Grit Šadeiko vigastab põlve, otsivad nad üles doktor Madis Rahu.

Aastast 1992 artroskoopiale pühendunud spordiarst, kes teeb aastas 700 lõikust, tunnistab, et töö sportlastega on kahtlemata väljakutse.

●●Madis, kui palju teie karjäärivalikut, sporditraumadele spetsialiseerumist mõjutas fakt, et mängisite ise heal tasemel käsipalli?

Minu eluunistus oli õppida spordiarstiks, aga kui nüüd kõik ausalt ära rääkida, siis 1982. aastal, kui ma keskkooli lõpetasin, võeti Eestist spordimeditsiini teaduskonda vaid kolm inimest. Arvasin, et ma ei ole nii hea, et sisse saan.

Nii läksin arstiteaduskonda, mille lõpetasin 1988 ja kohe pärast seda spetsialiseerusin. Ülikooli ajal tegin ise veel aktiivselt sporti. Pärast ülikooli kutsus noor käsipalli-

treener Jüri Lepp mind Kooperaatori meeskonna juurde. Esialgu olingi ETK Kooperaator arst, sain sealt arvestatavat palka. Samal ajal töötasin ka vabariiklikus kehakultuuri dispanseris Pirital ning õige pea hakkasin tööle ka haiglas. Enamik spordiarste jaguneski kahte lehte: kas siis traumatoloogideks, nagu näiteks Eldur Annus, Ants Kass ja Toomas Tein või siis tervisliku seisundi kontrollijateks, nagu Virve Vask ja Muza Lepik.

●●Mis hetkest te tõsiselt sportlastega tegelema hakkasite?

Sportlastega hakkasin tegelema 1996. aastast. Minu huvi oli artroskoopia, mida õppisin Kaidu Meiterni juures. Tänapäeva spordivigastuste ravi on 80 protsenti artroskoopia, nii et paratamatult tuleb tegeleda aktiivsete inimestega. 1996. aastast teen põlvesidemete lõikusi, minu 20 esimesest patsiendist kümme olid koondise jalgpallurid. See oli aeg, kui Teitur tuli treeneriks, ta tõstis tohutul koormusi, mehed hakkasid ennast lõhkuma...

●●... ja teile tööd tooma?

Just, tänuväärset tööd (*naerab*). Ja eks sportlaste seas jutt ikka liigub, kes lõikas ja kui-

das läks. 2003. aastal asutasi me veel Eesti artroskoopia ja sporditraumatoloogia seltsi, mille juhataja ma pikalt olin. Praegu kuulun Euroopa samasugusesse seltsi. Nii et olen sporditraumaga tihedalt seotud ja mitte vaid käelise tegevuse osas.

●●Kas sportlasi ravida on suu-rem väljakutse kui tavainimesi?

Sportlasi on huvitav ravida. Kindlasti on see ka väljakutse, kuigi mõnes mõttes tänamatu. Tavainimeste puhul on sageli lõikusega töö tehtud. Sportlaste tihthepeale ei vajagi lõikust, neile tuleb leida alternatiivseid lahendusi. Pärast lõikust peab veel pikalt tööd tegema, sest paranemine peab toimuma palju kiiremini. Kogu aeg peab otsima alternatiive, kogu protsess on piiri peal mängimine. Ja koostöö sportlase, massööri, treeneri ja arsti vahel peab väga hea olema.

●●Kui mitu lõikust te aastas teete?

700 lõikust. Aga Eestis on selliseid arste mitu. Teen ju ikkagi väiksemaid lõikusi. Ortopeedia on kolm suunda: traumakirurgia ehk siis erakorralised luumurrud, puhas ortopeedia ehk siis valdavalt endoproteesikirurgia ja artroskoopia. Mina

Sportlasi on huvitav ravida. Kindlasti on see väljakutse, kuigi pisut tänamatu.

KES TA ON?**Madis Rahu**

Spordiarst

●● Sündinud 21. septembril 1964

●● Haridus: 1982 Valga gümnaasium, 1988 TÜ arstiteaduskond

●● Sportlaskarjäär: mängis 1974–1996 käsipalli, tuli 1992 Eesti meistriks

●● Tegevus: Aastast 2008 Euroopa sporditraumatoloogia, artroskoopia ja põlvekirurgia seltsi koostöötöimkonna liige; 2003–2009 Eesti artroskoopia ja sporditraumatoloogia seltsi juhataja, alates 2009 sekretär. Aastast 2005 töötab AS-i Ortopeedia Arstid kliinikus.

●● Perekond: elukaaslane, kolm last

esindan kindlasti seda kolmandat valdkonda.

●● Kui te teete 700 lõikust, jääb piisavalt aega sportlaste kõrval ka tavapatsientidele?

Jaa, muidugi. Samas, keda sportlaseks pidada? USA statuudi järgi on sportlane inimene, kes treenib kolm korda nädalas, selliseid eestlasi on vähemalt sada tuhat. Meid on tabanud sportimise buum.

●● Buum toob teile ilmselt ka tööd juurde, sest sageli ei hinda inimesed oma võimeid just kõige adekvaatsemalt.

Patsient on patsient, lihtsalt tippportlane vajab rutem uuringuid ja lõikusi. Paljud kolleegid jätaivadki teatud ruumi oma graafikusse, kuhu sportlasi mahutada.

Üks Helsingi erakliiniku tuntud sporditraumatoloog planeerib kaks nädalat igast maikuust, et opereerida jäähokimängijaid, kes hooaja lõpu ni valuvaigistite toel vastu peavad. Meil nii traumaatilistel aladel nii kõrget professionaalset taset ei ole.

●● Teie sportlastest patsientide vanus läheb järjest nooremaks. Millest see tuleb?

Üks põhjus on noorelt spetsialiseerumine. Toitumine on muutunud, varem söödi roh-

kem looduslikke toite. Kindlasti on koormused tõusnud.

Vahepeal tuli minu juurde palju jalgpallinööri, kes ei suutnud uute kunstmurukatetega harjuda. Lahendusena pandi jalanõude sisse pehmed taldad, enam selliseid probleeme nii palju ei näe.

Paljude alade juures töötavad füsioterapeudid, kellega minul on väga hea kogemus. Näiteks kaks aastat tagasi oli võrkpallis noortel põlveprobleeme, arutasime ja leidsime lahenduse. Rohkem rõhku tuleb panna ennetustööle, oleme ausad, seda ei ole tehtud. Meie ajasime ka trennis palju palli taga, kuid mitte käsipalli, vaid jalgpalli, korvpalli. Mitmekesisus aitab kindlasti kaasa.

●● Tänavu on erakordselt paljud sportlased vigastatud. Mis on juhtunud?

Sel aastal on see tõesti müstiline. Ehk võib juhtunud seletada iga nelja aasta järel toimuva olümpiaa, sinna pürginud põlvkond on hästi noor ja neid on püütud forsseerida. Kuigi kui neid vigastusi vaadata, mida mina olen näinud, siis vähe on forsseerimisi, enamik on siiski õnnetus. Ehk on lihtsalt halb aasta.

●● Kas mitte ei ole paljude vi-

LEEDU KETTAHEIDE

Kahekordne kettaheite olümpia-võitja Virgilijus Alekna tõestas Kaunases peetud Leedu meistri-võistlustel, et on jätkuvalt heas vormis, ja võitis 67.93-ga kuldmedali. 40-aastase Alekna võit

oli mäekõrgune, sest Leedu noor kettaheitelalent Andrius Gudzius võitis hõbemedali 57.40-ga. Alekna hooaja tippmark on 70.28, millega ta hoiab maailma edetabelis teist kohta. **Delfi**

ANDRES SÖBER HAKKAB ABITREENERIKS

Andres Söber asub rahvuskoon-dises Tiit Soku juurde abitreeneriks. Söber ei ole praegu veel koondise tegemistega liitunud, kuid teeb seda pärast Sloveeniast U-20 EM-ilt naasmist ehk vahe-

tult enne nelja rahvuse karikat. Andres Söber ise ootab tööd rahvusmeeskonnaga väga: „Rahvusmeeskonna juurde asudes tunnen, et saan korvpallile veelgi rohkem juurde anda.” **Delfi**

RANNAVÖRKPALL SOOMES

Maarja Kerner ja Kadri Puri võitsid nädalavahetusel Soome kõige tugevama rannavörkpalli sarja BMW Pro Touri avaetapi. Finaalis võitsid nad vastaseid Hyttinen-Salomäki 2 : 0. **Delfi**

RAVI ERINEVUS

Miks sportlane saab, aga tavainimene ei saa?

Kui tippsportlane ennast vigastab, vajab ta kiiret uuringut sama haigekassa raha eest, mida tavainimesed oma operatsioonideks kuid ootavad. „Ühelt poolt on see normaalne, aga teisalt küsib tavainimene, miks mina pean ootama arstide järjekorras kaks kuud, uuringute järjekorras kuu ja operatsiooni järjekorras kaks kuud. Sportlane tõmbas täna jala ära, homme saab diagnoosi ja ülehommene on lõikusel,” arutles Rahu ja lisas, et vahel tekib patsiendil küsimus, miks see nii on ja kas arst saab selle eest lisaraha.

„Raha me ei saa, aga eks vastu tuleme sportlastele küll, sageli omast vabast ajast,” selgitas Rahu. Tema hinnangul oleks märksa lihtsam, kui Eestis oleks sarnane süsteem nagu Soomes: osa raviraha tuleb piirkonnast, teine osa aga kas erakindlustusest või otse patsiendi taskust. Eesti haigekassa süsteem sellist olukorda ei luba. Või siis oleks sportlastel kohustuslikud kindlustused.

„Mäletan, et kui olin noor arst, nägin, kuidas doktor Annus läks laupäeval majja opereerima. Mõtlesin, et mis asja, hulluks läinud! Aga nüüd teen ise sama, kui ikkagi sportlane on vaja üle vaadata, otsin lahendusi, palun kolleegidelt nõu. Selle kõige hind on mõeldav meie fanatismiga,” kinnitas hinnatud spordiarst.

ARVAMUS

Jüri Lepp

HC Kehra peatreener

Madis hakkas kohe pärast ülikooli lõpetamist meiega tööle ja eks ta mõnes mõttes ole käsipallurite ihuarstiks tänaseni jäänud. Igal juhul, kui on probleem, teame, kelle poole pöörduda. Madis on tasakaalukas, rahulik, mõistusega mees. Mitmed Eesti spordi tipppegijad on tema oma arstiks valinud, nii et ju ta on siis ka ise tipppegija.

gastuste süvenemise taga just see, et sportlased jooksevad kiiresti rajale või pallisaali tagasi ega malda taastuda?

Kui ütlen, et taastumisaeg on kuus kuni kaheksa kuud, on suur vahe, kas sa istud pool aastat kodus ja jood õlut ja tormad platsile tagasi või siis ikkagi tegeled iga päev korralikult oma vigastusest taastumisega. Lisaks tuleb arvestada individuaalset eripära. Head füsioterapeudid suudavad üldiselt taastumisprotsessi väga kontrollida ja vajadusel peatada sportlaste hoogu.

Aja jooksul on ka treenerite kvalifikatsioon kõvasti paranenud.

Küll aga võiks Eestiski ideaalis olla vähemalt üks sportlastele mõeldud keskus, kus operatsioonisaal on ühel korrusel, uuringukeskus teisel ja taastusravi kolmandal. Olen analoogseid komplekse eri riikides näinud. Sellist kooslust meil pole praegu.

Mis on teie arvates spordimeditsiini praegune suurim murelaps?

Kui ma vaatan neid inimesi, kes sportlaste uuringutege tegelevad, on need samad, kellega hakkasin 1989. aastal tööle. Uusi inimesi ette ei valmistata. Tegelikult on spordiarsti töö justkui perearsti töö: inimestega peab suhtlema, neid uurima, aitama. Vahe on ehk see, et tavalise meditsiini mõistes on sportlased suhteliselt terved inimesed, kes pahatihti ei kannata suuri koormusi. Samuti peab spordiarst olema kursis spordivigastustega ja inimesi kellegi juurde suunama. Nõukogude süsteemi taga nutta on tobe, aga siis oli, kuhu inimesi saata. Kehakultuuridisperseri te juures töötasid osalise koormusega erinevad spetsialistid. Praegu käib selline suhtlemine suuresti tutvuste kaudu. Ma ei julge öelda, kes kümne aasta pärast seda tööd teeb.

Aga mida praegu teha, et kümne aasta pärast ei tekiks seda olukorda?

Kõige lihtsam lahendus, mis ei ole populaarne, seisneb selles, et uuringukeskused on suurte haiglaste juures. Leedus toimib selline süsteem. Kaunase ülikooli juures on spordimeditsiini ja traumatoloogia osakond, kus uuringud ja kirurgia on koos.

Teate te spordiarste, kes on Eestist Soome tööle läinud?

Vörkpalliarst Arvo Kukkk läks Soome ortopeediks, aga ta lahkus juba 1989. aastal.

Teid ei ole köitnud mõte piiri taha minna?

Minu erialaga tegelevad Soomes eraarstid, sinna on kahtlemata raske tööle saada. Ma ei taha kindlasti kuskile haiglasse valvearstiks minna. Soome võin ju niisama ka minna ja kolleegidelt nõu küsida.

Mida te ju ka teete?

Loomulikult. Kuigi sageli on ka kuulsatel kolleegidel raske kaasa rääkida. Näiteks opereerin kunagi Madis Kallast, kes tõmbas õlavarre kolmpealiha katki, rääkisin seda Sakari Oravale, kes küsis kohe, kas ma pilti tegin. Tal oli olnud elus kaks sellist juhtumit, kuid polnud ühtegi uuringupilti teinud.

Kui palju te sporti jälgite, oma patsiente vaatate?

Sel aastal olen palju jälginud, kuna mitmete patsientide puhul oleme piiri peal mänginud: kas sportlane jõuab õigeaks ajaks vormi või ei. Kuigi tööle au andes püüan vältida sportlastele ajaliste piirangute lubamist. Oluline on terveks saada. Küll aga on selline eripära, et kui näiteks Michael Owen põlvesidemeid vigastas, sain kohe aru, mis juhtus. Või kui Janar Soo põlve ära tõmbas, vaatasin videost kordust ja sain aru. Vahel ei ole vaja palju uurida. Ma ei käi võistlustel kohal, käsipalli pole ma kordagi vaadanud pärast seda, kui ise lõpetasin.

Kui palju te praegu kunagise lemmikalaga kokku puutute?

Ikka puutun, äsja puhkuse ajal külastasin Eesti koondise peatreenerit Kalmer Mustingut, rääkisime päev otsa käsipallist.

Loodetavasti koondise peatreener Kalmer Mustingut teid ka mängu vaatama?

Kutsus. Kui lähen, siis Mesikäpa halli, kus pidi vägev atmosfäär olema. Aga sporti jälgin kindlasti, alustan lehe lugemist ka tagant, nii et esimesena loen spordiüleht. Enne seda on vaid surmakuulutused ja reklaam, millest püüan üle libiseda.

Mida te ise peate oma karjääri säravamateks saavutusteks?

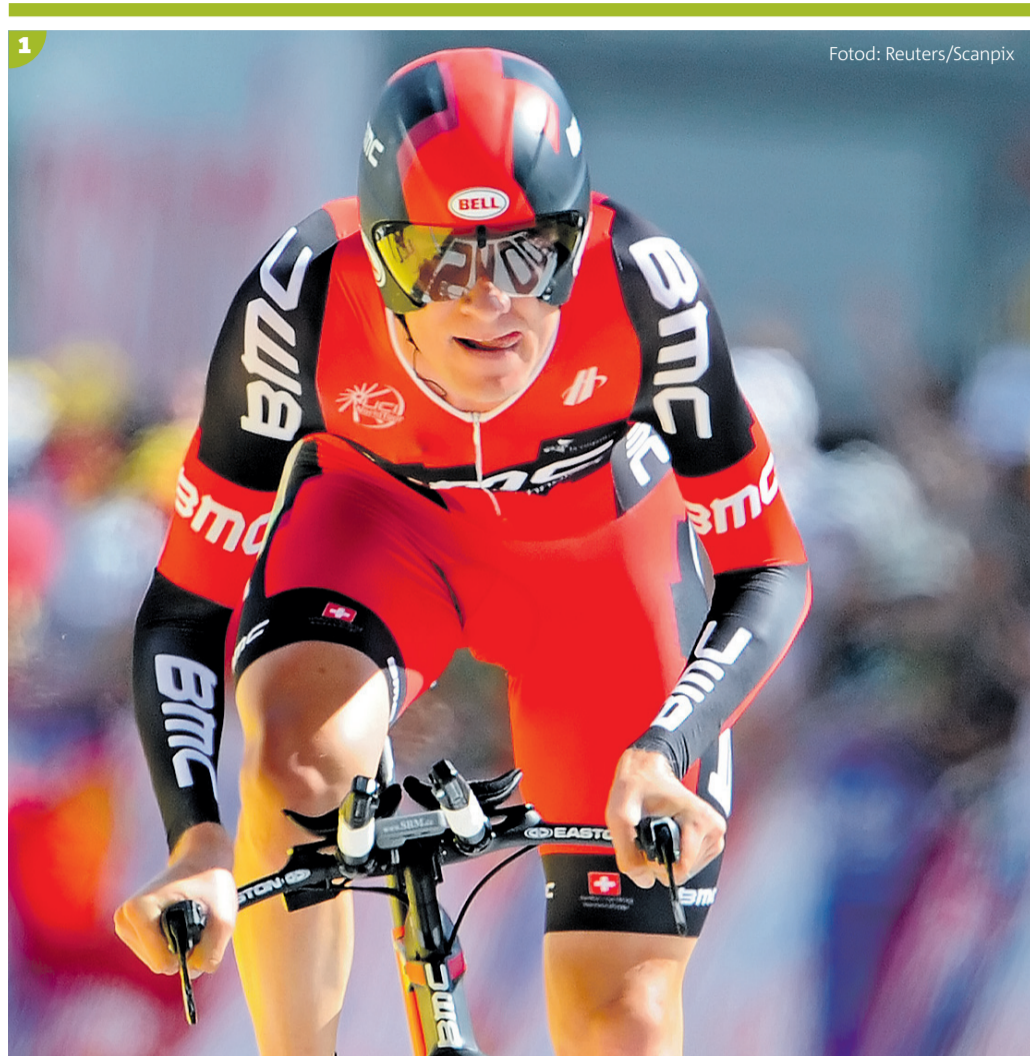
Kui 1996 hakkasime põlvesideme artroskoopiliselt lõikama, tulid kõik suured jalgpallurid: Mati Pari, Sergei Hohlov-Simson, Meelis Rooba, Urmas Rooba, pool Eesti koondist. Minu õnn on olnud olla Eestis iga uue artroskoopia suuna sünni juures. Ja minuga algusest peale töötanud operatsiooniõde Reet ütleb, et enamik suuremaid uuendusi on samal ajal olnud minu laste sünniga.

Kas teid ennast on lõigatud?

Jah, mul on põlve mitu korda lõigatud. Enda peal peab kõik ära proovima. Patsiendile ei ole sobiv öelda, et „ma tean, mida sa tunned”, aga teatud asjade juures tean praktiliselt kogemusest rääkida.

Kuidas te ise end pingelise töö juures laete?

Pärast käsipallist loobumist mängisin jalgpalli. Praegu sõidan rattaga ja talvel suusatatan. Nädalavahetusel käisin just Rakkes sõitmas, üks vend kukkus ja oigas. Ei saanud niisama mööda sõita, peatusin, uurisin, mis tal viga. Nii et tegelesin seal ka natukene meditsiinitööga. ●

Fotod: Reuters/Scanpix

Taaramäe loovutas oma valge särgi van Garderenile

-1- Eraldistart. Rein Taaramäe loovutas Tour de France'i eraldistartist 41,5-kilomeetrise 9. etapi järel parima noorratturi valge särgi Tejay van Garderenile, kellele Eesti rattamees kaotas 42 sekundiga.

-2- Eilsel etapil sai Taaramäe 28. koha, kaotades Bradley Wigginsile (pildil 2) kolme minuti ja 29 sekundiga, ning langes kokkuvõttes 12. kohale. Juhib endiselt Wiggins Cadel Evansi ees, nende vahe on minut ja 53 sekundit. Kolmandaks tõusis Christopher Froome, kes jääb maha kaks minutit ja seitse sekundit. Taaramäe kaotab Wigginsile viis minuti ja 56 sekundiga.

-3- Täna on tuuril puhkepäev, ka fännid saavad hinge tõmmata. **EPL**

Täna Delfi Spordis: Nõmme Kalju püüab eurosarjas edasi-pääsu

London on olümpia eel hädas terroriohu ja pideva vihmaga

Olümpia

Pommiennustajad tegelevad paanika tekitamisega ja puudu on veel tuhandeid turvamehi.

Aet Süvari
aet@ep.ee

17 päeva enne olümpiat keskendub London peamiselt turvaküsimustele. Selleks on ka kuhjaga alust – vähe sellest, et OM-ile ennustatakse pommirünnakut, puudu on ka veel tuhandeid turvamehi, kes peaksid külastajatele ja linna elanikele kindlust sisendama.

Eile jõudis uudisteportaali-desse esimene tõsisemat paanikat külvav uudis, kui meedia tiris taas päevavalgele Rockefeller Foundationi 2010. aasta „ennustuse”, et Londoni olümpia toimumise ajaks kavandatakse pommirünnakut, kus kaotab elu 13 000 inimest.

Tegemist on muidugi pastakast välja imetud uitmõttega, mis kuulub ilmselt rohkem fantaasia kui tõelist ohuolukorda peegeldava analüüsi valdkonda, kuid tõsi on see, et turvalisusega tuleb Londonis lähema kahe nädala jooksul veel kõvasti vaeva näha.

Londoni OM-i ametlik turvafirma G4S, mis on riigilt saanud üle 300 miljoni naela, et värvata ja koolitada spetsiaalseid turvamehi, on graafikust kõvasti maas. Ainult pool kogu seltskonnast, kes Londoni olümpiat peaks turvama, on praegu valmis hakkama oma ülesandeid täitma. G4S peaks juurde värbama 13 700 turvatöötajat, neist 9000 pole veel saanud mingit väljaõpet. Olukord on lausa nii hapu, et eelmisel nädalal helistas siseminister Theresa May G4S-i Londoni juhtidele, et juhtida nende tähelepanu tõsisete puudustele, mida turvatöötajate vähesus võib olümpia ajal põhjustada.

Möödunud nädalal polnud turvafirmas isegi nii palju töötajaid, et oleks jätkunud piisavalt patrullijaid olümpiaparki, kirjutab Briti päevaleht Guardian. Pühapäeval tabati olümpiapargist läbi sõitvast rongist 24-aastane mees, kel on väidetavalt sidemeid Somaalia terroristliku rühmitusega al-Shabaab, mis on omakorda seotud al-Qaidaga. Kuigi pole teada, kas mees pidas mingit kurja plaani või sattus juhuslikult juba viendat korda olümpiaparki läbivale rongile, keelas kohus tal igaks juhaks seda rongiliini kuni mängude lõpuni kasutada, kirjutab Sunday Telegraph.

G4S-i pressiesindaja kinnitas siiski Guardianile, et neil on olukord kontrolli all. „Sel nädalal on aja planeerimisega mõningaid segadusi tekkinud, aga oleme seda korralduskomiteega arutanud ja asjad lahenevad peagi,” rahustas ta londonlasi, kes on olümpiamängude eel ees ootavaid ummikuid ja karme turvameetmeid silmas pidades niigi pinges.

Külm ja vihmane

Valitsuse terrorismi-valvekoer on juba hoiatanud Londoni politseid liiale minemise eest. Tippadvokaat David Anderson, kes jälgib terrorismiga seotud seaduste täitmist, ütles intervjuus Muslim Newsi portaalile, et jälgib olümpia ajal kotkapilguga toimuvat, et vahistamised poleks juhuslikud ega ületaks võimupiire. „Pole kahtlustki, et olümpiamängude eel kasvab luureagentuurides kiusatus kõrvkõimalike vahistamiste järele. Kui inimestel tekib mure, siis otsustavad nad kinnipidamisvõimaluse kasuks. Tahaksin siiski rõhutada, et seda pole lubatud teha, kui kahtlusteks pole just mõistlikku alust.”

Kohalik muslimikogukond on mures, et neid hakatakse

just olümpia eel ebaõiglaselt ahistama. Anderson omakorda julgustab neid tema poole pöörduma. „Kui muslimite vahistamine suureneb olümpia ajal kas või 50 või 100 inimese võrra, siis tuleb asja ilma kahtlusega uurida. Loodan, et kui keegi peetakse ebaõiglaselt kinni, siis ta pöördub kaebusega minu poole – sellisel juhul saan ma midagi ette võtta, suhelda politsei ja siseministeriumiga.”

Mitte ainult muslimid ei kurda, et politsei ja armee tekitavad neis turvatunde asemel hoopis ärevust – Londoni patrullivad sõjaväepolitseinikud kannavad näiteks laigulist vormi, mis inimestes segadust tekitab. Lisaks

muretsevad kohalikud selle pärast, et kõigile politseinikele – ka neile, kes pole igapäevaelus harjunud patrullima ega inimestega suhtlema – on antud vahistamise ja kinnipidamise õigus.

Nagu kogu sellest paanikast ja murest veel vähe oleks – ka ilmaudised ei luba olümpia korraldajatele midagi head. Briti enda ilmajaamad ennustavad juuli lõpuks ja augusti alguseks – mis tavaliselt on Londonis aasta kõige soojem aeg – tavalisest jahedamat ja pilvisemat ilma. Juuni oli tänava isegi Briti saarte kohta lausa ebatavaliselt vihmane, samasuguse ilma jätkumist ennustatakse ka olümpia ajaks. ●

Londoni politsei, tuletõrje ja kiirabi harjutasid veebruaris korraldatud õppusel käitumist olümpia ajal toimuva pommirünnaku korral.

Foto: Reuters/Scanpix

ENNUSTUS

Lubatakse medaleid!

Ainsaid positiivseid sõnumeid selle tasemega, kus poisid igapäevaselt mängivad, siis seal on nii suur vahe, et võib öelda, et kõik mängijad tegid tubli tööd. ● **Mida Eesti noored pallurid sellest kogemusest õppisid?** Meil on noortekoondisega palju ülesehitamise tööd ees, palju vaeva tuleb veel näha oma oskuste arendamise ja ettevalmistusega. Meeskond õppis siin turniiril, kuidas mängida jalgpalli ka surve all olles.

Neil on olemas oskused, ideed ja suhtumine, kuid on vaja õppida, kuidas neid rakendada ka suure surve all. Meie poistest oli näha, et kui nad said palli, siis nad tahtsid sõõta, aga põmm – juba oli vastane sul ees. Sellise tempo

Kuid teadlased, kes on Briti medalisaaki täpselt ennustanud kõigi eelmise kolme olümpia puhul, teatasid eile, et seekord võtavad britid OM-ilt lausa 62 medalit – neist 25 kuldset. Üldse ennustatakse, et brittidest edukamateks osutuvad tänava suvel vaid USA ja Hiina sportlased.

Arno Pijpers: ütlesin poistele, et Eesti viiking ei anna kunagi alla!

Intervjuu

Aet Süvari
toimetaja

Eesti lõpetas jalgpalli U-19 EM-finaalturniiri kaotustega, aga sai peatreeneri sõnul väärt õppetunni distsipliinist.

● **Eesti jaoks on turniir lõppenud, kuidas selle kogemuse kokku võtad?**

Kui ma Eesti U-19 koondise mõned kuud tagasi üle võtsin, siis oli teada, et meeskonnas on probleeme distsipliiniga – seda nii mänguvälisel ajal kui ka palliplatsil.

See oli muret tekitav asjaolu, sest kui sa mängid nii tugeval turniiril ja suuda end vaos hoida, võib juhtuda, et turniir muutub sinu jaoks katastroofiks. Pean aga poistele tõsise komplimendi tegema – kogu turniiri jooksul saadi ainult üks kollane kaart ja väärt mängukogemus.

● **Eesti kaotas kõik kolm mängu, viimasena jääd Hispaaniale alla 0 : 2. Mida need tulemused näitavad?**

Olin pisut pettunud meie tulemuses Portugaliga mängides (Eesti kaotas 0 : 3 – A. S.), sest kõik need väravad tulid meie oma vigadest. Aga eks see ole normaalne protsess.

Tänases (eilses – A. S.) mängus Hispaaniaga olid poisid ausalt õeldes poolajal peaaegu poolsurnud! Nad ütlesid, et ei suuda enam. Mitu pallurit küsis vahetust. Ma ütlesin

vastu, et Eesti viiking ei anna kunagi alla ning et nad peavad ikkagi vastu pidama. Ja nad pidasidki!

Lisaks oli neil viis minutit enne lõppu veel ka väravavõimalus, nii et see näitabki, et ei tohi kunagi alla anda.

● **Kes sind palluritest üllatas?** Kaks mängijat üllatasid mind väga positiivselt – Bert Klemmer ja Andreas Raudsepp. Mõlemad on veel väga noored, kuid löid kaasa kõigis kolmes kohtumises ja tegid peaaegu täiuslikult head tööd. Nemand

on väga head näited mängijatest, kes tõesti arenevad. Muidugi kui võrrelda turniiri taset selle tasemega, kus poisid igapäevaselt mängivad, siis seal on nii suur vahe, et võib öelda, et kõik mängijad tegid tubli tööd.

Neil on olemas oskused, ideed ja suhtumine, kuid on vaja õppida, kuidas neid rakendada ka suure surve all. Meie poistest oli näha, et kui nad said palli, siis nad tahtsid sõõta, aga põmm – juba oli vastane sul ees. Sellise tempo

ja survega mängud on nende jaoks väga väärtuslikud.

● **Kas jätkad noortekoondise juures?**

Ei, ma jätkan nüüd ikka jalgpalliliidu tehnilise direktorina, Karel Voolaid võtab U-19 tiimi üle. Aga ma tahan öelda, et mulle tõesti meeldis selle meeskonnaga töötada, nad on head ja andekad poisid.

Mulle meeldib nende suhtumine, neil on hea distsipliin. Neid tuleb vaid õigesti suruda – ma ei mõtle negatiivset surumist, vaid positiivset tõuet, et õpetada neile professionaalset suhtumist. Kui ma oleks poolajal seal rietusruumis öelnud, et jah, ma saan täiesti aru, et te olete väsinud, Hispaania on tõesti lihtsalt liiga hea, siis oleks see skoor võinud täna olla ka 0 : 7 või 0 : 8. ●

JÄÄ AEG 4

EESTI KEELES!

www.iceagemovie.com

Saal 1 3D	11:40	14:15
eesti keeles!	16:50	19:25
Saal 2 3D	11:20	13:55
vene keeles!	19:05	(v.a. 12.07.)
Saal 7 3D		12:30
eesti keeles!	17:30	(v.a. 11.07.)
Saal 7 3D		15:00
vene keeles!		20:00
Saal 7 3D		20:00
inglise k. ilma tšiketa!		(v.a. 11.07.)
A.Le Coq Sviit 3D	18:15	
eesti keeles!		(v.a. 10.07.)
A.Le Coq Sviit 3D	16:00	(L-P)
vene keeles!		
A.Le Coq Sviit 3D	13:45	(L-P)
inglise k. ilma tšiketa!		

Esimene täispikk mängufilm tüübilt, kelle lapsuke on family guy

mark wahlberg mila kunis
 seth macfarlane

ted

KINODES 20. JUULIST

EESTI KEELES!

VAPRAKE

3D-EKRAANIL
 KINODES 3. AUGUSTIST!

Coca-Cola PLAZA

www.forumcinemas.ee
 wap.forumcinemas.ee

INFO TELEFONILT 1182

Nende kodutee algab suure pauguga

MADAGASKAR 3

EUROOPA TAGAOTSITUMAD

FILMIDE BLADE RUNNER JA GLADIAATOR LAVASTAJALT!

PROMETHEUS

MEIE PÄRITOLU OTSINGUD VÕIVAD VIIA INIMKONNA HUKUNI

FEEL THE DIFFERENCE ERILINASTUSED!

IMELINE ÄMBLIKMEES 3D MS12

Saal 1 21:55(ainult 12.07.)
 Saal 2 19:05(ainult 12.07.)

SUPER MIKE K14

Saal 2 21:40(v.a. 12.07.)
 Saal 6 13:45(v.a. 12.07.) 18:30
 Saal 7 22:15(v.a. 11.07.)

1+1 **MS12**

Saal 3 14:10 19:20 21:45

MEHED MUSTAS III 3D MS12

Saal 3 11:35

MIDA OODATA LAST OODATES MS12

Saal 4 14:45 17:25

PÕRGULIKUD PULMAD K14

Saal 4 12:35 19:55 22:05
 Saal 5 22:25

MET SUVEHOOAEG 2012: DON GIOVANNI

Saal 7 20:00(ainult 11.07.)

DIKTAATOR K14

Saal 8 17:35 22:30

LUMIVALGEKE JA KÜTT MS12

Saal 8 12:00 14:50 19:45

TASUJAD MS12

Saal 9 2D 12:45 18:20

ÕO VARJUD MS12

Saal 9 15:45 21:20

KANGELASTEKU K12

Saal 10 11:25

ROKIJASTU K12

Saal 10 13:50 16:30
 19:15 22:00

*A.Le Coq Sviiti seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00
 Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,00€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 4,50€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 6,50€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklike pühadel tavapilet 5,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,90€. A.Le Coq Sviit E-N pilet 17€, R-P pilet 21€

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS
 KUNST ON KINOS

EUROPA CINEMAS
 MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Väärikad kinohommikud
 Teiste elu

Iga 5. seanss TASUTA!

11:00

2 PÄEVA NEW YORGIS
 JULIE DELPY

13:35 17:30 19:30

Naised
 Juliette Binoche, Anais Demoustier, Joanna Kulig

15:30 19:15 21:15

TÄNA KINOS SÖPRUS:

KINO «SÖPRUS»

EUROPA CINEMAS
 MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

Naised
 Juliette Binoche, Anais Demoustier, Joanna Kulig

16:30 18:30

10.07	Väärikad kinohommikud - Teiste elu	11:00	Naised	15:30 19:15 21:15
	Üks kass Pariisis - eesti keeles	11:30 15:45	Nädalalõpp Prantsuse moodi	17:15
	Politseiauto Pelle - eesti keeles	12:45 14:15	Nahk, milles ma elan	21:30
	2 päeva New Yorgis	13:35 17:30 19:30		

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

10.07

Naised 16:30 | 18:30
 Hoorade hiilgus 20:30

Vaata kino Söprus nädalakava www.kinosoprus.ee

////// Eesti Kontsert

T 10. juuli kell 19 Niguliste kirik
 Iris Oja (metsosopran)
 Ulla Krigul (orel)
 Vivaldi, Durente, Lotti, Caldara, Pachelbel, Caccini

T 10. juuli kell 19 Pühajõe kirik
Napoli laulud
 Aare Saal (bariton, Rahvusoper Estonia)
 Tiit Kalluste (akordion)

T 10. juuli kell 19 Narva Aleksandri kirik
 Arvo Pärdi ja Pärt Uusbergi koorilooming
 Kammerkoor Collegium Musicale
 Dirigent Anna Ehrenberg

Info tel Tallinnas 614 7760, Tartus 737 7537,
 Pärnus 445 5800, Jõhvis 33 42 000, www.concert.ee

TALLINNA LINNATEATER

Tõde ja õigus. Teine osa
 10., 11., 13., 14., 24., 25. augustil 18.00

Homme näeme
 22., 23. augustil 19.00

Keti lõpp
 4., 5. septembril 19.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Enam kui 40 keelde tõlgitud bestseller nüüd ka eesti keeles!

Mõnikord on armastus luksus, mida saavad endale lubada

üksnes vähesed

SARA GRUEN

VESI ELEVANTIDELE

Raamat nüüd müügil!

EESTI EKSPRESS
 RAAMAT

●●● EestiPäevaleht

EESTI EKSPRESS
 RAAMAT

Sarja "Areeni Bestseller" 5. raamat

IRÈNE NÉMIROVSKY PRANTSUSE SÜIT

432 lk, kk

Juudi päritolu prantsuse kirjandusklassiku Irène Némirovsky „Prantsuse süit“ on üks esimesi ilukirjanduslikke teoseid Teisest maailmasõjast. Esimest korda alles 2004. aastal trükitis ilmunud romaan jutustab tõetruult Prantsusmaa lüüasaamisest ja eelkõige selle mõjust prantslaste eludele.

Saadaval raamatupoodides. Tellimiseks helista telefonil 680 4444 või klienditugi@lehed.ee

areeni
 bestseller

EESTI EKSPRESS
 RAAMAT

TIINA JÕGEDA ÕNNE VALEM

Milline on parima koogi retsept? Samasugune nagu õnne valem. Mõlemaid saab küpsetada erinevatest ainetest ja isesugustes vormides.
 (Toomas Paul)

Müügil raamatupoodides!

Katusekino suurim sõber **Carlsberg** Katusekino sõber **elisa** **PÖFF**

KATUSE KINO VIRU KESKUSE KATUSETERRASSIL

TÄNA Faraway, So Close!
FILMIPÄRL *FOCUS ON: Wim Wenders*
1994/144min

HOMME The American Friend
FILMIPÄRL *FOCUS ON: Wim Wenders*
1977/125min

PILETID EELMÜÜGIST: Piletilevist või katusekino.ee
Osta pilet eelmüügist vihmakindlate soojendusega terrassidele.
KOHAPEAL: pool saalist tuleb müüki alati enne seansi Katusekinos.

KATUSEKINO.EE Seansside algus orienteeruvalt kell 23.30.

Avatud E-R 12-02, L-P 17-02

Meediapartnerid: **EESTI EKSPRESS**, **Eesti Päevaleht**, **UHO**, Partner: **viru**, **www.pöff.ee**

ooper raekojas
Kontserdid Tallinna raekojas

MTÜ Musicante ja Rahvusoper Estonia koostööprojekt

10. juuli kell 20
Külli Tomingas (metsosopran, Eesti/Itaalia)
Luca Schieppati (klaver, Itaalia)
Mozart, Rossini, Verdi

13. juuli kell 20
Kristine Gailite (sopran, Läti NO)
Juris Adamsons (bariton, Läti NO)
Martinš Zilberts (klaver, Läti NO)
Mozart, Donizetti, Debussy, Vitals, Medinš

Piletid müügil Piletimaailmas, Piletilevis, Tallinna Turismiinfo Keskuses ja 1 tund enne kontserdi algust kohapeal.

Neljapäeval, 12. juulil kell 20:00
Tallinna Jaani kirikus
12th July at 8 PM, Tallinn St. John's Church

ERIC ERICSONI KAMMERKOOR
Dirigent **Fredrik Malmberg**

J.S.BACH &
Hispaania ja Portugali renessanssmuusika
J.S.Bach and renaissance music from Spain and Portugal

Legendaarse Rootsi dirigendi loodud koor on üle poole sajandi püsinud maailma muusikaelu absoluutses tipus.
The choir founded in 1945 by Eric Ericson has remained at the top league of international music scene.

Piletid Piletilevis eelmüügist ja enne algust kohapeal.
Tickets available one hour before the concert.

VOCES MUSICALES
Kontserdi korraldab Kammerkoor Voces Musicales koostöös XIX Haapsalu Vanamuusikafestivali ja Viljandi Vanamuusikafestivaliga.

Reakuulutusi EESTI PÄEVALEHTE saab anda kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti.

Eesti Päevaleht

Ost

• Ostan sõiduauto, pakkuda võib kõike, ka romusid ja vene autosid või kaubikut. Tel 5629 8239.

Müük

• Saetud, lõhutud küttepuid: lepp, kask, sanglepp, saar, kuusk ja segapuud koos transpordiga. Tel 672 5338, mob 525 9433 Vötikmetsa OÜ

• Küttepuid, brikett, kodusõnnik, tel 654 1100.

Laen

• Laen kinnisvara tagatisel. **AS A&O LaenuGrupp**. Tartu mnt 29 Tln. 648 6083 www.aolaenuud.ee Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

• **Trimo Investments – laenu tagatisega ja ilma.** Tegemist on finantsteenuse reklaamiga. Tutvu tingimustega, konsulteer, tasuta tel 800 2424. Krediidikulukuse määra näide: 5000€/60 kuud-47%.

Teenused

• **KAARDIDENNUSTAVAD** Tel 900 1727 24 h, h 1,09€/min www.ennustus.ee

• **NÕUANDELIIIN** tel 900 5020. Kui elumure vaevab ja vajad hingeabi, anname soovitusi. Vastame eraelu, töö ja tervise küsimustele. Kõne hind 0,97€/min.

Töö

• **Nordcom OÜ** pakub tööd väga head soome keelt valdavale klienditeenindajale Tartus, tel 5802 1692, 5558 2791.

Kinnisvara

• Müüa kauni aiaga maja Võrumaa väike linnas Antslas. Kogupind 120m², krunt 959m². Lisainfo: 516 3662, www.kv.ee

Renlog

Raieõiguste ja metsakinnistute ost.
Tel 517 4303, argo@renlog.ee

www.renlog.ee

Remont

• Kõik san tehnilised ja elektritööd. Lamekatuste katmine rullmat. SBS. Boilerite, radiatorite paig. keskküte. Tel 58508713.

• Ehitus-rem. kipsi, elektri, toru, katusetööd. Laon korstnaotsi. Katuste ümberehitus. Lamekatuste katmine rullmat. SBS. soodsalt. Tel 501 1413.

Teated

• **Kohtutäitur Risto Sepp müüb enampakkumisel:**
1. 3toalise korteri, asukohaga Harjumaa, Tallinna linn, Lasnamäe linnaosa, Linnamäe tee 87-84 (65,00 m2). Alghind 36930,30 eurot. Enampakkumine toimub 07.08.2012. a kl 13.00.
2. Maja Pirital, Hiela tee 1, üldpind kinnistu pindalaga 1627 m2, alghind 830 851,43 eurot. Enampakkumine toimub 07.08.2012. a kl 14.00.
3. 1-toalise korteri, ro nr 16143901, Harjumaa, Tallinna linn, Kesklinna linnaosa, Villardi tn 17-1. Alghind enampakkumisel on 25920 eurot. Enampakkumine toimub 09.08.2012. a kl 09.00;
4. 1-toalise korteri, ro nr 16144201, Harjumaa, Tallinna linn, Kesklinna linnaosa, Villardi tn 17-4. Alghind enampakkumisel on 30780 eurot. Enampakkumine toimub 09.08.2012. a kl 09.00;
5. 2toalise korter Maardu linnas, Stardi tn 7-40 (47,5 m2). Alghind 13500 eurot. Enampakkumine toimub 02.08.2012. a kl 09.00;
Enampakkumised on suulised ning viiakse läbi kohtutäituri büroos, Narva mnt 7d, A korpus. Palun täiendavalt tutvuda enampakkumise varaja osalemise tingimustega www.ametlikudteadaanded.ee

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raieõigust. Pakkuda võib lageraidest harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepiku eest head hinda.

Lõhutud küttepuid müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Sügav kaastunne lähedastele
JAAGUP KAABERMAA
surma puhul
19.09.1937 – 06.07.2012
Laeva TB07 meeskond

Südamlik kaastunne Ilmele armsa abikaasa
JAKOB KAABERMAA
kaotuse puhul
Kursusekaaslased

OLAV LINNAS
04.03.1939 – 02.07.2012
mälestavad ETV endised ja praegused kaameramehed

Südamlik kaastunne Monika Taranenkole kalli
ISA
kaotuse puhul
Fazer Eesti AS

Mälestame
OLAV LINNAST
ja avaldame südamlikku kaastunnet omastele
Operaatorid, valgustajad ja helimehed ETVst

Avaldame sügavat kaastunnet Toomasele perega kalli
EMA ja VANAEMA
surma puhul
Kärt ja Andres

Avaldame sügavat kaastunnet perekond Arakasele
IVO ARAKAS
kaotuse puhul
Sami AS

Teatame kurbusega, et on lahkunud meie kallis
MARET SUTT
30.04.1933 – 08.06.2012
Leinavad abikaasa, õde ja poeg perekondadega
Ärasaatmine 12. juulil kl 16 Pärnamäe Krematooriumis

Lahkus kauaaegne majanaaber
IVO ARAKAS
Siiras kaastunne abikaasale ja poegadele peredega
Kuuseheki 32 majarahvas

Tunnen kaasa Maiele ja tema perele abikaasa, isa ja vanaisa
IVO ARAKASE
surma puhul
Lii

Iga lahkumine on raske, iga teele saatmine kurb...
Kallis Siret
avaldame kaastunnet
ISA
surma puhul
Töökaaslased

Teatame sügava kurbusega kalli abikaasa, isa ja vanaisa
IVO ARAKASE
04.07.1941 – 07.07.2012 lahkumisest
Ärasaatmine toimub laupäeval 14. juulil kl 12 Tallinna Jaani Kirikus
Palume lilli ja pärji mitte tuua
Leinavad abikaasa ja kolm poega peredega

Südamlik kaastunne Olga Rannametsale isa
LEIDUR RANNAMETS
surma puhul
Qualitas Arstikeskus AS

TELEVISION

ETV	KANAL 2	TV3
07.40 Väike maja preerias: Autasu (Little House on the Prairie, USA 1974)	06.00 Punased roosid*, 289/400	06.15 Bakugan
08.30 Meie inimesed: Aino (ETV 2011)	06.45 Ookeanitüdruku seiklused: Neri võimed	06.40 Pop Pixie
08.55 Waterloo Roadi kool (Waterloo Road, Inglise 2012)	07.10 Metsik hõbetäkk	06.55 Pop Pixie
09.55 Oruvalitseja, 7/8 (Monarch of the Glen, Inglise 2001)*	07.35 Täitsa tavaline Andy	07.10 Bakugan*
10.45 Loodusdokk Uus-Guinea ekspeditsioon, 1/3 (Expedition New Guinea, Inglise 2009)*	08.00 Suvereporster*	07.30 Simpsonid 8, 4: Burns'i poeg
11.35 Ohtlik lend: Teisipäevase vennaskond (Eesti 2006)*	09.00 Ettevaatust inglisa*, 91/194	07.55 Kirglik süda, 73*
12.35 Dokfilm Wikileaks – leke kui relv (WikiRebels, Rootsi 2010)*	10.00 Talisman*, 11/100	08.50 Selline on elu!: Vendade tüli paneelmajas*
13.35 Minuscul: Konvoi (Prantsuse 2007)	11.00 Kodus ja võõrsil*, 5280	09.50 Elu keset linna, 6*
13.40 Wallander: Häirivad asjaolud (Inglise 2008)*	11.30 Eesti kõige-kõige*	10.20 Vaprad ja ilusad, 6257*
15.10 Väike maja preerias: Autasu (Little House on the Prairie, USA 1974)*	12.00 Ameerika tippmodell 13*	10.45 Top Shop
16.00 Waterloo Roadi kool (Waterloo Road, Inglise 2012)*	13.00 Knight Rider: Pime koht	11.10 Simpsonid 8, 4: Burns'i poeg*
17.00 Aktuaalne kaamera	14.00 Pärapärgu perekond	11.40 Öhtusöökviiele: parimad palad
17.10 Eesti mäng*	14.30 Südametukse, 203/255	12.10 Seaduse nimel 2, 2: Jahitud
17.40 Südametukse: Ühe peatüki lõpp (Heartbeat, Inglise 2002)	15.30 Punased roosid, 290/400	13.05 CSI Miami 9, 4: Inimjaht*
18.30 Aktuaalne kaamera	16.30 Talisman, 12/100	14.00 Kätemaksukontor 3, 4: Kõlbe-line laostumine*
18.45 Reisisari ehk, uhhuduur 2: India – Pakistan (ETV 2007)	17.30 Ettevaatust inglisa, 92/194	15.00 Vaprad ja ilusad, 6258
19.10 Oruvalitseja, 8/8 (Monarch of the Glen, Inglise 2001)	18.30 Kodus ja võõrsil, 5281	15.25 Selline on elu!: Köht ära, rinnad ära ja tööle! Perekond Manolis.
20.05 Kirjuturu lood, 4/6	19.00 Eestlane ja venelane: Brigaad	16.25 Kirglik süda, 74
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm. Sport	19.30 Heeringas Veenuse öäl	17.25 Selgetnäggijate tuleproov 3, 11*
21.30 Eesti mäng	20.00 Galileo	18.30 Elu keset linna, 7
22.00 Le Havre – sadamalinn (Le Havre, Prantsuse/Soomes 2011)	21.00 Suvereporster	19.00 Seitsmesed suvesadamas
23.30 Südametukse: Ühe peatüki lõpp (Heartbeat, Inglise 2002)*	22.00 Krimi	19.30 Kätemaksukontor 3, 5: Lõpetamata pala suupillile
00.20 Luuletus: Peep Ilmet. Lumm (ETV 2010)	22.30 Kriminaalne Venemaa: Nuga selga	20.30 Selgetnäggijate tuleproov 3, 12
00.27 ERR-i uudised	23.05 300 (300, USA 2006)	21.30 Dr House 7, 22: Pärast tööd
	01.15 Rannavolle – Premium 7 Grand Prix 2012	22.30 KINO3: 44 minutit tuld (44 Minutes: The North Hollywood Shootout, USA 2003). Tõsieluline põnevik
	01.45 Jahtunud jälg: Kabaree	00.15 CSI New York 7, 21: Eluaegne vangistus
	02.30 Knight Rider*	01.13 TV3play.ee uudised
	03.20 Suvereporster*	01.15 Eluaegne 2, 12: Lõksus
	04.10 Unelmatelaev – Uus-Meremaa* (Das Traumschiff – Neuseeland, Saksamaa 2000)	02.10 Elu veinimõisas
		03.00 Mina elan siin*
		03.25 Seitsmesed suvesadamas
		03.50 Kalevi naised, 12
		04.15 Öhtusöökviiele
		05.00 Seitsmesed suvesadamas
		05.25 Selline on elu!: Köht ära, rinnad ära ja tööle! Perekond*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2	10.30	11.25	Briti tippmodell*	12.20	12.35	13.30	14.30	15.25	16.20	17.15	18.15	19.10	20.00	21.00	22.00	23.00	00.00	01.00	02.15	03.00	04.30	05.25
07.30 Muumioru lood	10.30 Oprah*	11.25 Briti tippmodell*	12.20 Top Shop	12.35 Aiadetelevisioon*	13.30 Aiadetelevisioon*	14.30 Tee õnnele, 303	15.25 Tee õnnele, 304	16.20 Heartland	17.15 Oprah	18.15 Doktor Oz	19.10 Saladused	20.00 Briti tippmodell	21.00 Kilodele tuld!	22.00 Saatlik veetlus	23.00 Seksi õppetunnid	00.00 Suvereporster	00.50 Fort Boyard	01.40 Saladused*	02.15 Heartland*	03.00 Doktor Oz*	04.30 Fort Boyard*	05.25 Suvereporster*
08.10 Aisopose teater	08.20 Siilipoiss	08.30 Minu lemmikloom: Lammast (Eesti 2011)	08.45 Loodusark (Eesti 2012)	09.22 ERR-i uudised	17.00 Kalailm, 6/29*	17.30 Asja mõte, 4/9: Loodus luubi all (ETV 2009)*	18.00 E. Kikerikii: Tibud leitud (ETV 1982)	18.30 Väike Nicolas	18.45 Pritsimees Saamuel	18.55 Siilipoiss	19.05 Lammast Shaun (Prantsuse 2010)	19.15 Kuulsad muinaslood	19.20 AK (viipekeeles)	19.30 AK (vene keeles)	19.45 Soome edulood: Pauligi lugu (Soomes 2009)	20.40 Tallinna kilud (Eesti 2011)	21.30 Loodusteaduste ajalugu, 3/6: Kuidas me siia saime (History of Science, Inglise 2010)	22.20 Eesti TOP 7	22.55 Kitsas king (ETV 1985)	23.10 Nota bene! Teatriluulud, 5/12 (ETV 2000)	23.50 ETV live: Johanson ja vennad (ETV 2008)	00.55 ERR-i uudised
06.10 Armastus või raha, 52	07.00 Heartland*: Seisiline nihe	07.50 Südametukse, 202	08.40 Doktor Oz*	09.35 Doktor Oz																		

HOROSKOOP

JÄÄR Töö-, raha- ja äriajajades kipud olema liiga sinisilmne. Võimalik, et sa ei mõtle asju piisavalt läbi – oled kannatamatu.

SÕNN Võiksid aja maha võtta ja puhata. Seda oleks kasulik teha oma kodus. Loe-vaata-kuula midagi sellist, mis aitaks tänast päeva paremini mõista.

KAKSIKUD Huvitavaid ideid ja mõttekäike on sul piisavalt, kuid vähe püsivust nende elluviimiseks. Võiksid rohkem ringi liikuda.

VÄHK Sinu suhe bossi või mõne muu autoriteediga kipub olema keeruline. Tühjast võib tüli tõusta. Ka isiklikes suhetes oled oma partneri suhtes pretensioonikas.

LÕVI Igapäevaste ettevõtmistega võivad kaasneda üsna ebaharilikud asjaolud. Täna tasuks veeta aega seltskonnas, kus liiguvad vaimu- ja kunstinimesed.

NEITSI Kuigi oled tavaliselt täpne ja suudad ka oma lubadusi pidada, võid nüüd olla boheemlaslikult laialivalguv. Rutiini jaoks ebasoodne aeg.

KAALUD Sinus ärkab ellu kas boheemlane, elukunstnik või oskuslik võrgupunuja. Ent ka sul endal on oht sattuda kellegi võrku või püümissesse.

SKORPION Sündmused ei anna sulle aega pikalt mõelda. Seega tuleks püüda igale uuele olukorrale kohe reageerida. Sulle võib hea võimalus sülle langeda.

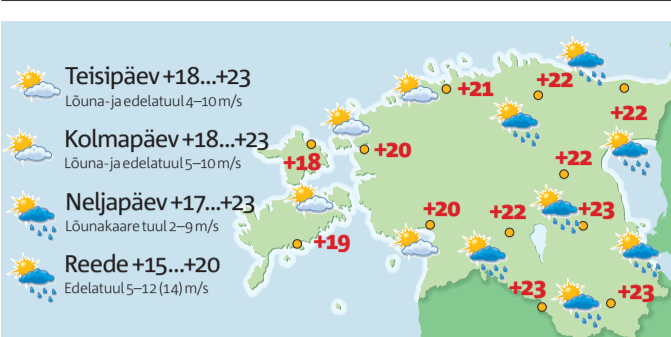
AMBUR Täna on kõike muud kui igav. Nõuane: mitmel toolil on korraga raske istuda. Tähendab, ära ürita olla asendamatu. Ettevaatust kiiruste ja kõrgustega!

KALJUKITS Mõõdaniku välised mõjutavad su tegemisi tavalisest rohkem. Sa kas idealiseerid minevikku või tunned ebamääras kahetsust.

VEEVALAJA Sinus on täna ja homme palju kiirust ja originaalsust, mida saaksid edukalt kasutada mõne pakilise küsimuse kiireks lahendamiseks. Juhuslikku õnne võib ka rohkem olla.

KALAD Oled liialt sinisilmne. Arvad, et see, millesse usud, on viimaste tõe. Sul on kalduvus kõike lihtsustada ja ühte patta panna. Kuid loovust on sul meeletult.

ILM

RISTSÕNA

	SÜLG	RABA SOO-MAA RAH-VUSPARGIS	...SÕLM	INN LÄTIS	TÕOALA	ETTEVAL-MISTUSEJA ASJAAR-MASTAJA AASTA	SUURRIIK	KOORJUHT	POKSI-VÕISTLUSE OSA
	ARMEEIA SUURIM JÄRV	RIIK AAFRIKAS	KUVÄÄR	...ELU	ISLAMI TAVAÕIGUS		NORGUS	RESO-LUTSIOON	DIRIGENT
RÜÜTLI-LAUUK									
AIMATES									
AAR									
KANAPOEG									
JUUBELDUS-HÜUE									
ÜMMIK									
SUUSA-MARK									
SAMUEL									
AKU NEGA-TIIVNE POOLUS									
...KUMBA									
...									
ALGHERI									
SISALIK									
GENERAL SERVICE LIST									
ARABIA MEHENIMI									
HÜPPE-VÕRK									
...									
HRUŠTŠOV									
3 x TÄHT									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDOODID

- Üks uusriikas helistab teisele: „Kuule, vana! Me siin tüdrukutega ei saa aru, kuhu, kurat, sa juba teist kuud kadunud oled?”
- „Ma ostsind endale saja euro eest ühe pildiraamatu ja nüüd loen seda.”
- „Ja oled siis juba palju lugenud vä?”
- „Juba umbes 30 euro eest.”
- „Ja kuhu teie siis minema hakkate?” küsib Juku vanematelt.
- „Pojake, me läheme emaga nudistide randa.”
- „Ma tahan kah kaasa tulla!”
- „Kullake, väikestega sinna ei lasta.”
- Poole tunni pärast on vanemad tagasi.
- „Kuidas te nii kiiresti ära käisite?” imestab Juku.
- „Väikesega ei lastud...” vastab isa mornilt.
- Kaks kalameest ajavad juttu: „Kuule, mis selle Jaaniga lahti on? Miks ta enam üldse kalalei käi?”
- „Aa, mäletad, ta abiellus selle neiuga, kelle ta uppumissurmast päästis.”
- „Noh, abiellus küll, aga miks ta ikkagi kalalei käi?”
- „Ta kardab nüüd hullupööra vetti!”

SUDOKU Pappocorn

Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

5		8		6	7
3		2			
4	9		6		
		4		7	9
		4		6	
6	1		7		
		5		2	8
		4		9	
5	3		9		7

SUDOKU reeglid

- Täida tühjad kohad numbriga 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda vaid ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

3	5	6	1	2	9	7	8	4
7	2	8	5	6	4	9	1	3
9	1	4	7	8	3	2	6	5
1	3	2	6	7	5	8	4	9
8	9	5	3	4	2	1	7	6
4	6	7	9	1	8	3	5	2
6	8	9	4	3	7	5	2	1
5	7	1	2	9	6	4	3	8
2	4	3	8	5	1	6	9	7

Sudoku EPL-i veebiväljaandes
Mängi: www.epl.ee/sudoku

-1- Ebajasmiiin „Komsomolets” -2- Harilik ebajasmiiin „Aureus” -3- Värd-ebajasmiiin „Erectus” -4- Hilisem öitseja laialehine ebajasmiiin -5- Kolkvitsia

Aed

Urmas Laansoo
Tallinna botaanikaaed

KOLKVITSIA

Põõsas nagu mannavah

Ebajasmiiinist palju eksotilisem on Kesk-Hiina pärit roosade õitega kolkvitsia (*Kolkwitzia amabilis*). Kolkvitsia on üheliigiline ehk monotüüpne taimereperekond ning kuulub kuslapuuliste (*Caprifoliaceae*) sugukonda.

Kolkvitsia on kuni 2,5 meetri kõrgune kaarjate peenikeste graatsiliste okstega heitlehine põõsas.

Juunis või jahedamal suvel juulis puhkevad põõsal kellukjad roosad õied. Õisi on enamasti nii rikkalikult, et põõsas jätab aeda maha kallatud hiigelsuure mannavahupoti mulje.

Kolkvitsia on soojalembene taim ja tuleks istutada külmade põhjatuulte eest varjatud päiksepaistelisele kohale. Pakaselisemal talvel võib külm okste vähem puitunud tippusid kahjustada, kuid enamasti taastub põõsas külmahjustusest kiiresti.

Uus huvitav kolkvitsia sort on kollaste lehtedega kuni kahe meetri kõrguseks kasvav „Golden Cloud”. Kuni 2,5 meetri kõrguseks kasvab rikkalikult õitsev sort „Pink Cloud”.

Suve lõhnad ja õievaht

Ebajasmiiini nimetatakse sageli teadmatusel lihtsalt jasmiiiniks, kuid need taimed pole omavahel sarnased ega lähisugulased. Jasmiiinid (*Jasminum*) on igihaljad või heitlehised puitunud varrega ronitaimed ehk liaanid, ebajasmiiinid on aga heitlehised põõsad. Tõelised troopilised jasmiiinid meil avamaal ei talvitu. Jasmiiinidest on kõige talvekindlam heitlehine kollaste õitega Lääne-Hiina pärit madal jasmiiin (*Jasminum humile*), mida võib ka avamaal proovida kasvatada. Jasmiiin on õlipuuliste sugukonna taim, nagu ka saar, sirel, forssüütia, õlipuu jpt.

Ebajasmiiin kuulub aga hortensiaalide (*Hydrangeaceae*) sugukonda. Ebajasmiiini (*Philadelphus*) perekonda kuulub 80 liiki heitlehiseid põõsaid ja nad kasvavad looduslikult põhjapoolkera parasvöötmealadel. Vaid ühe liigi kodumaa on Euroopa. Kõige kaugemal lõunas võime kohata ebajasmiiini Mehhikos ja Kesk-Ameerikas Guatemalas. Subtroopiliste liikide seas on ka igihaljaid põõsaid.

Looduses kasvavad ebajasmiiinid kuni kuue meetri kõrgusteks põõsasteks ja sordid erinevadki üksteisest põõsa kõrguse, laiuse, lehtede suuruse, värvuse, õitsemisaja, õie kuju ja lõhna poolest. Tuntakse väiksemate ja suuremate, liht- ja täidisõitega ebajasmiiini sorte. Kuldkollaste lehtedega on harilik ebajasmiiin „Aureus”. Kahe-kolme meetri kõrgusteks kasvavad täidisõielistest sortidest „Schneesturm”, „Virginal”, „Dame Blanche” jt. Kuni meetrikõrgune on täidisõieline sort „Snowbel-le”. Kuni pooleteise meetri kõrguseks kasvab lihtõieline „Belle Etoile”.

Alustab õitsemist juunis Ebajasmiiinile iseloomulikud tunnused on tugev magus jasmiiini või apelsiniõie lõhn ja värske kurgi lõhnalised lehed ja lehepungad, tema õies on neli kroonlehte. Tuntakse ka lõhnatute õitega ebajasmiiini. Lõhn võib olla hurmavalt

magus ja meelisklev, aga ka tugev maasikalõhn nagu väikeste lehtedega värd-ebajasmiiini (*P. x lemoinei*) sordil „Erectus”. Ebajasmiiini varte koor on õhuke ja eraldub kitsaste ribadena. Sellest ei maksa ehmuda ega pidada koorer eraldumist haiguslikuks nähtuseks.

Vahel imestatakse, et mõni ebajasmiiin õitseb juba enne jaanipäeva, aga naabri aias

pärit laialehine ebajasmiiin (*P. pubescens*), Põhja-Ameerika lääneosas pärit Lewisi ebajasmiiin (*P. lewisii*) ja meil üsna haruldane Hiina Hubei provintsis pärit hall ebajasmiiin (*P. incanus*). Lewisi ebajasmiiin on USA Idaho osariigi tunnustaim.

Ebajasmiiinid pole nõudlikud kasvukoha või pinnase suhtes. Nad kasvavad ja õitsevad ka tagasihoidlikemates oludes. Siiski õitseb ebajasmiiin rikkalikumalt päiksepaistelises ja viljaka pinnasega kasvukohas. Ebajasmiiin sobib kasvatamiseks üksikpõõsa-

alles juulis. See on täiesti normaalne, sest tegu on erinevat liiki või sorti taimedega. Kõige varem alustab õitsemist juuni lõpus Euroopast pärit harilik ebajasmiiin (*P. coronarius*). Seejärel puhkevad õiede hübriidse värd-ebajasmiiini sordid. Varasemad õitsejatest mitu nädalat hiljem avavad õied alt karvas- te lehtedega USA kaguosast na, grupina murus, vabakujulise või pügatava hekina. Pügatavaks hekiks valige harilikku või laialehise ebajasmiiini istikuid, sest pügades lõikame ära ka uhkete täidisõieliste sortide oksad koos õiepungadega. Pügatavas hekis jätke istikute vahekauguseks pool meetrit, vabakujulises hekis üks kuni 1,2 meetrit. ●

Ebajasmiiini õite lõhn on hurmavalt magus ja meelisklev, on ka lõhnatuid õisi.

